

32

Pažymėtini įvykiai prieš 10 metų.

1920 m. rugpiūčio mėnuo.

- 1 d. Įsteigta Suvalkuose karo komendantūra.
1 atsargos batalionas performuotas į pulką ir pavadintas 10-ju pėst. pulku.
Mūsų žvalgai Augustavė paėmė 1 garvežį ir 8 vagonus ir atgabeno į Suvalkus.
6. d. Pasirašyta tarp rusų karo vadovybės ir Lietuvos valstybės sutartis dėl pietinės Lietuvos teritorijos dalies evakuacijos.
9. d. Mūsų kariuomenė užėmė Švenčionėlius, Švenčionis ir Adūtiškį.
10. d. Pietuose mūsų dalys pasiekė Augustavo perkaso liniją.
25. d. Mūsų kariuomenė užėmė Varėnos — Marcinkonių — Valkininkų geležinkelio liniją, Senuosius Trakus, Landva-

ravą, Novosiolkus, Lapą, Kominus (Vilniaus priemiestį iš pietų pusės), N. Vileiką.

Suformuotas šarvuotas traukinys „Gediminas“.

26 d. Mūsų kariuomenė (7 ir 4 pulkai) įėjo į Vilnių.

27 d. Mūsų kariuomenė užėmė Ežerų miestelį (22 km. į rytus nuo Gardino). Gardino miesto delegacija, atvykusi į mūsų kariuomenės stovyklą, prašė užimti Gardino miestą, žadėdama teikti visokeriopos pagalbos. Mūsų priešakinės sargybos stovi 5 km. nuo Gardino miesto.

28 d. Rusai iš Vilniaus jau galutinai išsikraustė.

Į Augustavą įsiveržė lenkų kariuomenės dalys ir pareikalavo, kad mūsų dalys pasitrauktų iš miesto, bet mūsų šaukiamoji Augustavė pasiliko.

Ilūkštos apskrity latviai nuginklavo mūsų sargybas.

31 d. Lenkai užėmė Seinus ir Gibus.

Svarbesniųjų politinių įvykių apžvalga.

Naujas Lenkijos „projektas“ Lietuvai apgauti.

Europos spaudoj neseniai buvo paskelbtas lenkų laikraščio „Kurjer Poranny“ straipsny įdėtas projektas dėl Dancigo koridoriaus klausimo. Lenkai, girdi, sutiktų atiduoti vokiečiams Dancigą ir koridorių, bet už tai Lenkija turi gauti „laisvas rankas“ Lietuvos atžvilgiu. Vadinasi, Lenkija norėtų, kad Europos valstybės leistų jai ramiai okupuoti visą Lietuvos teritoriją, nes jai reikalinga Klaipėda, kaip išėjimas į jūrą. Lig šiol lenkai pateisindavo savo užgrobia Dancigo tuo, kad jie neturi savo uosto. Bet gavus Dancigą, jie vis dėlto nenaudojasi tuo uostu ir stengiasi sustiprinti lenkų uostą Gdynę.

Dancigas neseniai padavė skundą Tautų Sąjungai šiuo reikalu, nurodydamas, kad tokiomis aplinkybėmis visiškai bereikalingas buvo Dancigo atskyrimas nuo Vokietijos, kur šis uostas buvo labai branginamas ir palaikomas.

Lenkų politikai, matyt, supranta Dancigo skundo teisėtumą ir norėdami išsisukti iš šios padėties sugalvojo naują planą. Pagal jį Dancigas ir visas koridorius bus grąžintas Vokietijai, bet vietoj Dancigo jie norėtų gauti Klaipėdą ir visą Lietuvą. Čia kyla klausimas: jei Lenkijai Dancigo uostas yra nereikalingas, tai kam jai reikalinga Klaipėda, kuri kaip uostas, žinoma, nėra toks tobulas, kaip senas uostas Dancigas.

Vokiečių spauda duoda atsakymą į šį klausimą, rašydama, kad šiam projektui ypač pritaria lenkų dvarininkai, kurie turėjo Lietuvoj didelius ūkius. Šie mano tuo būdu atgauti savo dvarus.

Netenka daug kalbėti dėl šio projekto absurdiškumo. Vargiai ar rimti Europos valstybių politikai jį svarstys. Nes aišku, kad tai yra lenkų eilinė politinė kombinacija, paleista kaip savo rūšies bandomas balionas. Lenkai nori pabandyti Europos politinę opinią ir sužinoti kaip jos projektas bus sutiktas.

Lenkai tačiau užmiršo, kad net ir kvailius bei tuščius projektus galima sudaryti tik sužinojus to projekto subjekto nuomonę, t. y. Lietuvos pažiūrą. Bet lenkai, matyt, tiek priprato prie svetimų teritorijų užgrobumo, kad jie gali sudaryti net ir Rusijos teritorijos padalinimo projektą.

Čekoslovakija atsisakė dalyvauti lenkų organizuotoj konferencijoj.

Žiniomis iš Prahos, Čekoslovakija mano atsisakyti nuo dalyvavimo lenkų vyriausybės rugpiūčio mėnesį Varšuvoj šaukiamoj Europos žemės ūkio šalių konferencijoj.

Kaip žinoma ši konferencija šaukiama apsvartymui tu

žygių, kuriuos Europos žemės ūkio šalys turi imtis prieš Sovietų Rusijos žemės ūkio produktų eksportą (įvežimą).

Lenkai sako, kad rusų eksportas visoms Europos žemės ūkio šalims atnešė daug nuostolių, nes Sovietų Rusijos žemės ūkio produktai parduodami labai pigiomis kainomis, su kuriomis joms sunku konkuruoti. Sovietams reikalinga svetima valiuta (pinigai), todėl jie, anot lenkų, taip pigiai parduoda savo gaminius užsieny.

Lenkija siūlo sudaryti bendrą rytų Europos valstybių ūkišką frontą prieš Sovietų Rusiją, paskelbus boikotą jos prekėms.

Suprantama, kad šis planas iššaukė didelį pasipiktinimą Maskvoj. Sovietų Rusijos spauda rašo, kad dalyvavimas bet kurios valstybės lenkų šaukiamoj konferencijoj bus laikomas kaip žygis nukreiptas prieš Rusiją. Sovietai žiūri į šią konferenciją, kaip į mėginimą sudaryti ūkišką kardoną prieš Rusiją, kad paskui lengviau būtų politiškai ir militariškai susilpninti ją. Todėl rusai smerkia šią konferenciją ir jos sumanytoją — Lenkiją.

Čekoslovakija, matyt, pirmoji suprato šios konferencijos žalą. Galimas daiktas, kad ir Rumunija atsisakys dalyvauti konferencijoj. Latvija, kaip žinoma, jau anksčiau atsisakė dalyvauti lenkų šaukiamoj konferencijoj. Tuo būdu visas lenkų sumanymas gali griūti.

Suomijos ir Vokietijos nesusipratimai.

Paskutiniu metu Suomijos ir Vokietijos santykiai paąstrėjo sąryšy su derybomis, einančiomis tarp abiejų šalių dėl prekybos sutarties pakeitimo. Dalykas tas, kad rugpiūčio 1 d. turi būti pakeltas muitas įvežamam į Vokietiją sviestui ir sūriui. Tačiau pagal suomių-vokiečių prekybos sutartį yra numatytas Suomijai specialus žemesnis muitas.

Dabar Vokietija, norėdama pakelti muitą sviestui ir sūriui, derėjosi su Suomija dėl prekybos sutarties pakeitimo. Vokiečiai žada Suomijai už tą sutarties pakeitimą duoti tam tikras kompensacijas, būtent, sumažinti Suomijai medžio ir popierio dirbiniams muitus. Kadangi nei Suomijos, nei Vokietijos parlamentai (seimai) to sutarties pakeitimo neratifikavo (nepatvirtino), tai iš tų derybų nieko neišėjo.

Buvo mėginama ir kitokiu būdu kompensuoti suomių, bet ir tos derybos pasiliko be vaisių. Dabar susidarė labai įtempta padėtis. Suomija drauge su Danija ir Olandija agituoja nepirkti vokiečių prekių. Suomių spauda rašo, kad muitų pakėlimas į Vokietiją įvežamiems žemės ūkio gaminiams labai neigiamai atsiliepia Suomijos žemės ūkiui, kuris jau priprato prie vokiečių rinkos.

Jei vokiečiai — sako suomių — daro mums tiek žalos, tiek smarkiai pakeldami muitus, tai ir Suomija turės padaryti tam tikras išvadas ir darys taip pat sunkumus vokiečių gaminių įvežimui į Suomiją.

Toks muitų karas blogai atsilieptų abiejų kraštų ūkiui.

Kaina visiems: metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt. ir 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai. Skelbimų kaina pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

Akc. „Spindulio“ B-vės spaustuvė, Kaune.

KARYS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XII metai

Kaunas, 1930 — VYTAUTO D. — m. rugpiūčio m. 7 d.

Nr. 32 (584)

Kariūnai — aspirantai.

„Mūsų ginklas, mūsų mokslas Lietuvai Tėvynei!“
Karo mokyklos vėliavos įrašas.

Mūsų karo mokykla greta aktyviosios tarnybos karininkų ruošia dar atsargos karininkus. Šie karininkai tik karui kilus bus pašaukti į kariuomenės eiles. Jie rengiami kariūnų—aspirantų kursuose. Į šiuos kursus priimami visi vyrai, pašaukti karo tarnybai atlikti ir turį ne mažiau 6 klasių baigimo liudymą.

Inteligentas, šaukiamas į kariuomenę, paduoda prašymą savo apskrities naujokų ėmimo komisi-

egzaminų esti pavasarį — prieš ir po Velykų; kita dalis — rudenį, baigiantis tarnybos laikui.

Aspirantas, neišlaikęs, gauna pataisą, kurią turi išlaikyti rudenį, o antrą sykį neišlaikęs — vietoj atsargos karininko laipsnio gauna atsargos puskarininkio.

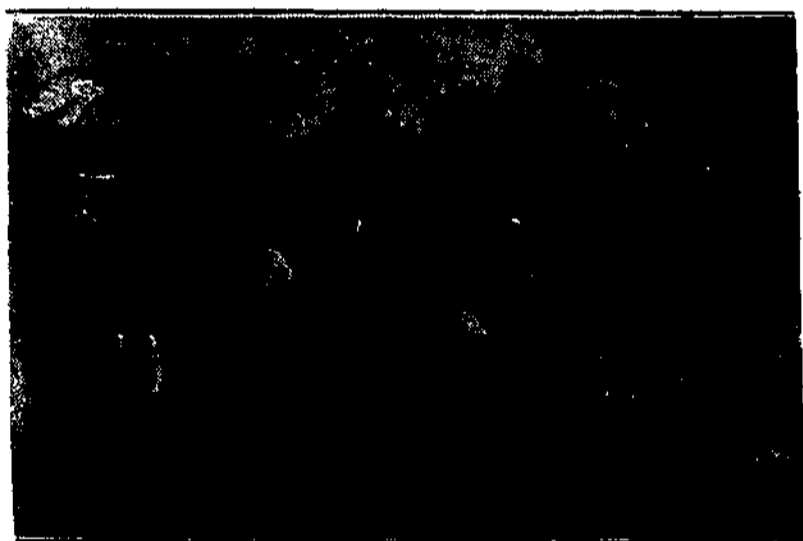
Kai kurių dalykų dirbami praktikos darbai (topografijos, fortifikacijos ir k.). Netinkamai atlikę praktikos darbus, teoriškai nors ir pakankamai žinąs, aspirantas vis tik skaitomas pasiruošusiu ir gauna nepatenkinamą pažymį.

Karo mokykloje laikas taip sutvarkytas: iš ryto 1 val. gimnastika, 2 val. pamokos klasėje, 2 val. rikiuotė; 12-tą val. priešpiečiai. Po priešpiečių 3 val. klasėse, 16—17 val. pietūs; 17—18 val. laisvalaikis; 18—20 val. pamokų rengimas klasėse. Pamokų rengimo metu norintieji gali eiti į Vytauto Di-

džiojo karininkų kursų gimnastikos salę gimnastikuotis. Žodžiu, laikas čia taip sutvarkytas, kad tinginiavimui, nuobodžiavimui ir kitiems nenaudingiems reikalams jo visai nėra. Be to, kas savaitę porą kartų daromi taktikos pratimai laukuose, patiems karininkams vadovaujant. Taktikai ypatingai didelės svarbos duodama.

Karo mokykloje tenka gyventi 5 mėn. Birželio mėn. pradžioje visi karo mokyklos auklėtiniai ir vadovybė vyksta į karo mokyklos vasaros stovyklą. Čia per 1 mėn. atliekami visi praktikos darbai: daromos topografinės nuotraukos, kasami apkasai, šaudoma iš sunkiųjų ir lengvųjų kulkosvaidžių bei šautuvų, supažindinama su pagrindiniais sprogdinimo darbais, daromi dienos ir nakties taktikos pratimai ir t. t.

Iš stovyklos aspirantai vėl

Kariūnai atlieka fortifikacijos darbus.

jos pirmininkui, prašydamas paskirti į aspirantus. Prie prašymo turi būti pridėtas išeitojo mokslo pažymėjimas, ištikimybės liudymas ir trumputė autobiografija.

Priimtas į aspirantus, rudenį, kartu su visais to meto naujokais, vyksta į kariuomenės dalį, ir čia porą mėnesių eina naujoko mokymą. Sausio mėn. pradžioj persikelia į karo mokyklą.

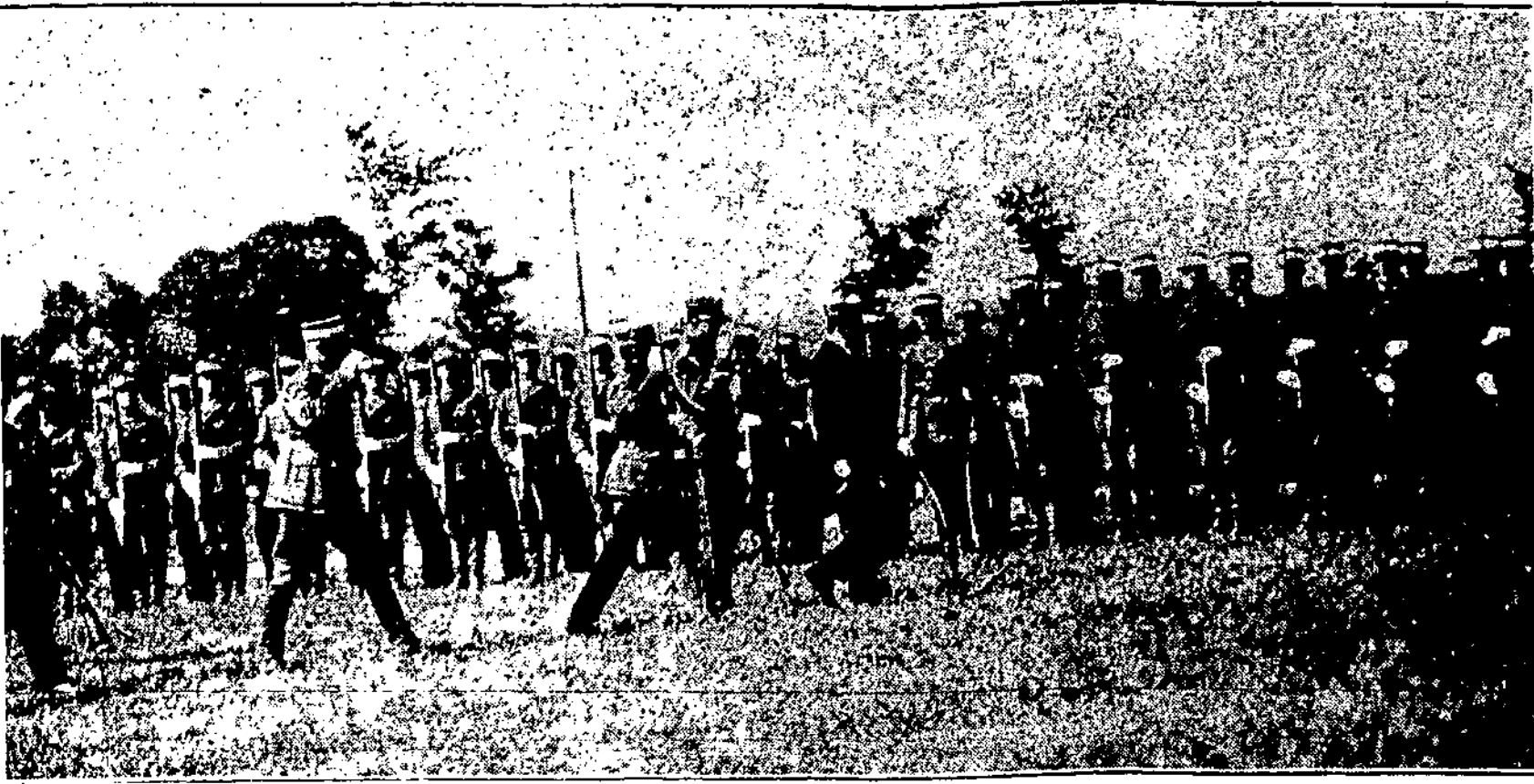
Karo mokykloje jokių skirtumų tarp kariūnų ir kariūnų — aspirantų nedaroma. Visiems tokios pat puikios patalpos, vienodas aprūpinimas, visi mokomi ir rengiami sunkioms ir atsakingoms karininko pareigoms.

Mokslo programa gana plati.

Baigęs nustatytąją programą, aspirantas egzaminuojamas. Dalis

Karo mokyklos rūmai.

Kariūnai gerbia Respublikos Prezidentą A. Smetoną.

siunčiami į kariuomenės dalis (nebūtinai į tas pačias, kuriose išėjo naujoko mokymą), kaip instruktoriai. Dalyse tenka eiti skyrininkų, būrininkų ir viršilų pareigas. Tokiu būdu žinios, įgytos karo mokyklos sienose, tenka pritaikinti praktikoje, dirbant su paprastais kareiviais — naujokais.

Dalyse būdami aspirantai vis tiek skaitosi karo mokyklos valdiniais ir po 3 mėnesių grįžta į karo mokyklą išleidžiamųjų egzaminų laikyti, o iš dalių vadų gauna atitinkamas atestacijas.

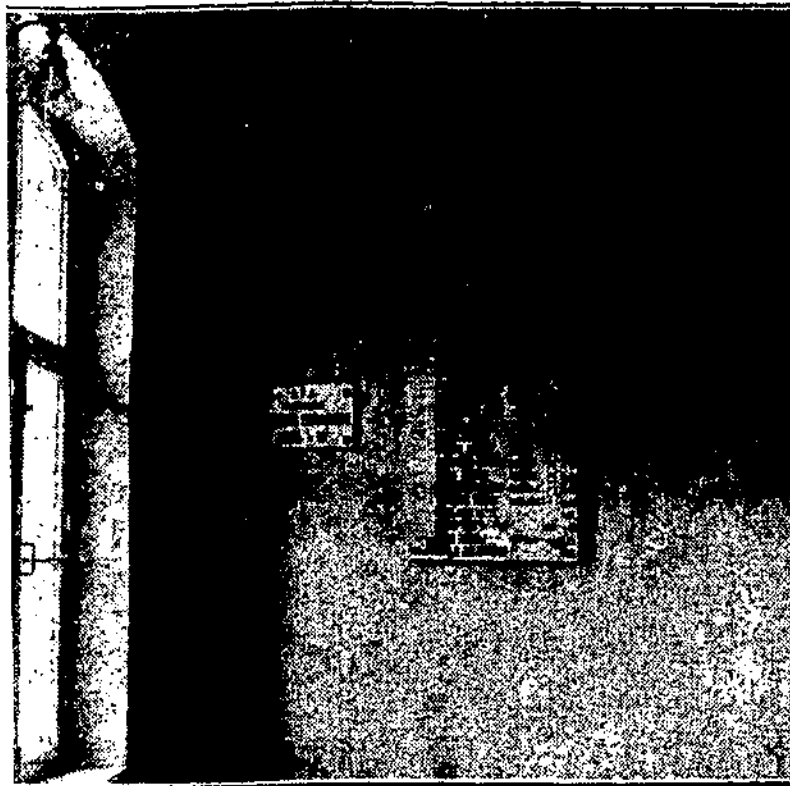
Aspirantai, išlaikę egzaminus, karo mokyklos vadovybės yra pristatomi Valstybės Prezidentui pakelti į atsargos leitenanto laipsnį. Į atsargą išleidžiami ne vien pėstininkai, o ir kitų ginklų rūšių ats. kariai.

Be to, didelis nuošimtis būna tokių, kurie tampa tikraisiais kariūnais. Norėdamas likti nuolatinėj karo tarnyboj, aspirantas paduoda raportą apie tai karo mokyklos vadovybei, kuri patenkina arba atmeta paduotąjį raportą. Priimtas į jaunesnįjį kursą aspirantas privalo dar porą metų būti karo mokykloje ir tik po to gauna pirmąjį karininko laipsnį.

Stojantieji į vyresnįjį kursą aspirantai esti egzaminuojami iš tų dalykų, kurie kariūnų - aspirantų kursuose nedestomi, pav.: karo psichologijos, karo istorijos ir k. Be to, iš jų reikalaujama gerų mokslo pažymių, ypač matematikos.

Šitokia aspirantų priėmimo sistema labai praktiška: stojantieji jau gerai yra susipažinę su karišku gyvenimu, ir tik jį pamėgę ryžtasi tapti aktyviosios tarnybos karininkais. Antra, karo mokyklos

vadovybė daug geriau ir tiksliau gali įvertinti stojančiųjų tinkamu-

Žuvusiems karo mokyklos auklėtiniams atminti lenta karo mokyklos salėj.

mą. Čia jau klaidų retai tegali būti.

Aspirantai, gavusieji atsargos karininko vardą, tam tikrais laikotarpiais bus šaukiami pakartotiniams pratimams. Tuo metu jiems bus duodamos visos aktyviosios tarnybos karininko teisės. Gerai atlikęs pakartotinius pratimus atsargos leitenantas bus keliamas į aukštesnį laipsnį iki kapitono imtinai, tik atsižvelgiant į tai, kad atsargos karininkai neaplenktų, laipsnio gavimo atžvilgiu, aktyviosios tarnybos karininkų, t. y. ne anksčiau kaip po 4-rių metų.

Kartai skleidžiami gandai, kad atsargos karininkai nebus išleidžiami į užsienį — neturi pagrindo. Norintieji studijuoti aukštąjį mokslą užsienyje atsargos karininkai gali vykti kaip ir visi kiti. Gyvendamas užsienyje kiekvienas atsargos karininkas, aišku, turi nurodyti kariuomenės vadovybei tikrą savo adresą, kad kilus karui jam tuojau būtų galima įteikti šaukimas vykti į savo dalį.

Baigdamas dar turiu porą žodžių būsimiesiems aspirantams: inteligentai, studentai ir aukštesniųjų mokyklų abiturientai, pašaukti į kariuomenę, stokite į kariūnų - aspirantų kursus. Gailėtis neteks. Darbštieji čia ras plačius darbo barus; darbo bijantieji išmoks dirbti ir būti naudingais mūsų kraštui. Mūsų karo mokykloje praleistas dienas, manau, kiekvienas su didžiausiu malonumu ir pagarba atsimins, nes čia yra darbo, darbštumo ir pavyzdingų karių auklėjimo įstaiga.

Aspir. Jašinskas.

Kariūnai ir kariūnai — aspirantai vasaros stovykloj.

Liudynės karžygių kapai.

1919 m. gegužės mėn. 22 d., vežiant rusus bolševikus, 7 klm. nuo Panevėžio Raguvos link, prie Liudynės dvaro žuvo kautynėse 2 pėst. pulko 7 kuopos kareiviai: 1) Pranas Mačiulionis, 2) Bronius Sidabras, 3) Vincas Šukaitis, 4) Jonas Kilikevičius, 5) Kazys Kulišauskas, 6) Vincas Sniečkus, 7)

klių beržų, dirvonėlis. Tie svyruokliai karžygius ir apraudojo...

Praslinkus keletai metų viena jaunimo organizacija pastatė ant žuvusiųjų kapo akmeninį kryžių. Galutinio kapų sutvarkymo darbas teko karių kapų tvarkyti komisijai.

Dabar Liudynės kapeliai su-

Kareiviui. Abėjose šalyse dvi eilės kapų greta po du.

Pačiam priekyje supiltas didelis vyties kryžius. Visi kapai papuošti cementiniais kryželiais su žuvusių vardais ir pavardėmis. Prisėta gėlių. Nužvyruoti takai. Krūmai praretinti.

Tvarkymo darbams vadovavo 4 pėst. pulko kapelionas kun. Jurkus. Taip pat didelę paramą davė aplinkinių kaimų jaunimas, kuris, stengdamasis surasti lėšų, rengė vakarus ir kitas pramogas. Ypač daug pasidarbavo Liudynės mokytoja p-lė Sprangauskaitė, Velžio mokytojas p. Katelė ir valsč. viršaitis p. Kaupas.

Š. m. liepos mėn. 13 d. Liudynės karių kapai buvo iškilmingai pašventinti. Iškilmėms atvyko 4 pėst. pulko dvi kuopos ir daugumas pulko karininkų. Dalyvavo vietos šauliai, policija, organizacijų atstovai ir daug Panevėžio ir apylinkių gyventojų. Prasidėjus iškilmėms Panevėžio šaulių choras pagiedojo „Jūs žuvot“. Kapelionas kun. Jurkus, atlaikęs pamaldas, pasakė graudingą pamokslą. Visiems iš susijaudinimo riedėjo ašaros. Pulko orkestras sugrojo gedulo maršą. Prasidėjo prakalbos, kurios užtruko ilgesnį laiką. Einas karo apyg. v-ko p. gen. št. pulkininkas Tallat-Kelpša turiningoj kalboj priminė, kad daugiausia pasižymi tautos, gerbiančios žuvusius karžygius. Čia yra nepriklausomybės kovotojų kapai,

Tvarkomi Liudynės karių kapai, vadovaujant kapel. kun. Jurkui.

Antanas Mikolaitis ir 8) Antanas Kerezevičius.

Šiurpulinga čia aprašomų karių žuvimo istorija, brangiausia kaina atiduota jų gyvybė dėl tėvynės laisvės pelnė jiems karžygių — kankinių vardą.

Nelygioje kovoje minėtieji karžygiai atiteko į bolševikų rankas. Dalis jų buvo nukauta, kiti sužeisti. Sužvėrėję bolševikai nukautųjų kūnus ciniškai niekino ir tyčiojosi. Sužeistuosius budeliškai nukankino, sukopodami kardais ir daužydami šautuvų buožėmis. Nelaimingieji šaukėsi Aukščiausiojo pagalbos... Prašė vandens troškuliui numarinti, krauju sukepusioms lūpoms pavilgyti. Deja, niekas jų išklaudyti negalėjo... Vietiniai gyventojai nebuvo prileidžiami; buvo grasinama sušaudyti, jei imtųsi pagalbą teikti.

Bolševikams pasišalinus, keli apylinkės žilagalviai seneliai surinko kankinių lavonus ir palaidojo senuose Liudynės kapeliuose. Kapelių žymė buvo pakilęs kiek aukščiau vieškeliu, apaugęs krūmeliais ir apsuptas kelių svyruo-

tvarkyti ir ten gulintieji karžygiai atitinkamai pagerbti. Kapeliai, turį apie 20 mtr. pločio ir tiek pat ilgio, gražiai aptverti. Viduje, užpakalinės eilės vidury — kapas Lietuvos kariuomenės Nežinomam

4 pėst. pulko kapelionas kun. Jurkus, pašventinus kapines, sako pamokslą.

todėl mes turime nepamiršti jų amžinai. Ypač jie yra brangūs mums kariams. Jei reiks, tai ir mes žūsime, kaip jie žuvo, bet nematysime Lietuvos gėdos!

L. K. savanorių sąjungos Panevėžio skyriaus ir šaulių rinkti-

kalbėjo klerikas Baltuška, Gilių minčių kalbą pasakė Velykių kunigas Lialis. Po to kalbėjo Velžio viršaitis p. Kaupas ir Panevėžio apskr. valdybos narys p. Stanikūnas. Pastarasis pasakė kalbą eilėmis. Po prakalbų kariuomenės

nikas 4 p. p. karininkų. Vainikų kaspinių parašai: „Žuvusiems už Tėvynę kariams — 4 p. p. vadas ir karininkai; „Žuvusiems 2 p. p. 7 kuopos karžygiams” — buvęs k. vadas majoras Butkevičius; „Žuvusiems karžygiams” — Liudynės kaimas; „Žuvusiems už Lietuvos Nepriklausomybę” — Vyčių kaimas; „Žuvusiems kariams” — Panevėžio šaulių rinktinė; „Patys žūdami mums skynėti kelią į laisvę” — Pakalnių kaimo jaunimas; „Jūsų darbai tebūna mums paskatinimu” — L. T. J. „Jaunosios Lietuvos” Velžio skyrius.

Be to, 4 p. p. mokomos ir 2 kuopų kareiviai papuošė kiekvieną kryželį gyvų gėlių vainikais ir ilgu ažuolo vainiku apjuosė kapinių tvorą. Viena šeimyna, kurios pavardė neteko sužinoti, laimingai sugrįžusi iš Rusijos į atvaduotą Tėvynę, padovanojo sukombinuotą iš trijų kryžiuokų, apsuptų vainiku, ir papuoštą Vyties kryžium kilojamą paminklėlį.

Paskutinei pagarbai orkestras sugrojo Tautos himną, ir tuo pašventinimo iškilmės baigėsi.

Besiskirstančių liūdni veidai mintyje dar tarė: „Ilsėkitės ramiai, karžygiai, savo brangia mirtimi iškovoję mums nepriklausomybę”.

Virš. J. Markelis.

Jau sutvarkyti Liudynės karių kapai.

nės vardu kalbėjo p. Chodakauskas, apibūdinamas čia palaidotų karžygių darbus anais sunkiais metais.

Panevėžio pavasarininkų vardu

viršininkai, kareiviai, organizacijų atstovai ir atskiri asmenys sudėjo ant karžygių kapų daugybę vainikų. Jų keturi metaliniai, kiti gyvų gėlių. Didelis ir brangus vai-

Lazdūnėnų piliakalnis.

Tauragės apskr., Vainuto valsčiaus, Lazdūnėnų kaime yra gražus piliakalnis, kuris puošia apylinkę savo gražumu. Kiekvienas praeivis gali pamatyti šį piliakalnį, nes pro jo šalį eina vieškelis. Ne vienas sustoja pasigrožėti piliakalniu. Jo nuplikusi viršūnė kyšo aukščiau medžių viršūnių. Savo gražia išvaizda džiugina kiekvieną praeinantį. Praeivis paskęsta mintyse. Jo mintys nuplaukia toli į senovę.

Piliakalnis dabartiniu metu yra mėgiamiausia kaimo jaunimo pasilinksminimo vieta. Čia per šventes rengiamos didelės jaunimo gegužinės, į kurias atvyksta daug jaunimo pasilinksinti. Vieta yra kaip tik jaunimui pritaikinta, nes jie čia gali suruošti įvairių pramogų, pasižokti ir panašiai.

Apie šį piliakalnį štai ką galiu papasakoti. Vienas to kaimo pilietis 1921 m. ieškojo piliakalnyje paskendusiu turtu. Tam tikslui jis pradėjo vienoje vietoje kasti, kur tikėjosi prikasiąs paskendusius turtus ir pilį. Štai ką jis pasakoja. Kartą jam prisisapnavę, kad jis turįs atkasti paskendusią pilį, bet jis taip sau juokais nuleidęs ir nėjęs kasti. Kitą naktį jis negalėjęs miegoti, turėjęs eiti kasti. Sako, kai jis atkasiąs pilį, tai iš pilies išeisianti karalaitė šunimi vedina, bet žmogelis nepasiekė „tikslu”. Iškasęs apie 4 metrų gylio duobę, susirgo ir mirė.

Liudas Šapas.

Pilaitė.

Tauragės — Naumiesčio valsčiaus, Juodžių k-me yra gražiai krūmais apaugęs apvalus kalnelis. Šito kaimo gyventojai šį gražų kalnelį vadina pilaitė. Ir iš tikrųjų šis kalnelis labai panašus į pilaitę. Pilaitė yra nelabai didelė. Gyventojai pasakoja, kad pilaitę supylę žmonės, bet kokiam tikslui — niekas nežino, nes tame kaime nebėra tų žilagalvių senelių, kurie galėtų papasakoti daug istoriškų dalykų apie šią pilaitę. Gaila, kad jau jie išmirė. Šitoji pilaitė gal bus lietuvių supilta kokiems nors kariškiems reikalams. Pilaitės viršus yra plokščias. Visą ją apsiaučia daubos. Ji savo istoriškais dalykais nėra pasižymėjusi. Iš senesnių žmonių kai ką galima išgirsti. Dažnai girdėdavau žmones kalbant, kad naktį ant pilaitės vaikščioja jautis be galvos ir kas užeis — gyvas neliks. Visi labai jo bijodavo, niekas neidavo net ir dieną. Paskiau pasakodavo, kad tenai žiburinės vaikščiojančios ir daug kas jas matę. Vienoj pilaitės pusėj yra apžėlęs ilgas ežeras. Kai kuriose vietose pluta dar nėra sustorėjusi ir linguojasi.

Liudas Šapas.

Tavo šventykla tebūna šventa ir tenepasirodo joje jokio biaurumo.

Amžina taika gali būti tik kapuose.

Ganyklos.

Vasaros metu, maždaug apie pusę birželio mėn., raitininkai išjoja į ganyklas.

Šių ganyklų vaizdas ir tikrasis tikslas ne visiems yra pakankamai aiškus.

Vieni mano, kad ganyklose paleidžiami arkliai ir ganomi po laukus, kiti vaizduojasi kažin kokį poilsį, atostogas. Aš čia kaip tik keliais žodžiais noriu supažindinti skaitytojus su ganyklų esme ir jų tikslu.

Eskadronams iš anksto leidžiama pasirinkti sau stovėjimo vietas, dvarus arba stambius ūkius. Atėjus laikui visas pulkas išvyksta į pasirinktas vietas. Išvykimo tikslą galima nagrinėti arklių ir žmonių atžvilgiu.

Arkliai ištisus metus stovėdami ant kieto grūžo, nuolatos turi būti pakaustyti. Tas neigiamai veikia arklio kanopas. Dėl to fiziologinė arklio kanopos sudėtis reikalauja, nors kartą per metus nukaustyti ir duoti jai pailsėti. Žolėje kaip tik arklys ir gauna pabūti nors 1½ mėnesio nukaustytas, vaikščioti minkštais keliais, minkštai pagulėti. Tas stiprina arklio kojas ir padeda saugoti nuo ligų.

Šeriant arklių sausu pašaru — dobilais, šienu, avižomis, nuvargsta jo vidaus organai. Po kiek laiko arklys gauna pilvo žarnų katarą (uždegimą). Vidaus organai nustoja tinkamai virškinti pašarą, arklys serga diegliais ir kitomis panašiomis vidaus ligomis. Arklys privalo žalio pašaro, kuris ir gaunamas ga-

Mūsų gusarai vasaros stovykloje daro gimnastikos pratimus.

nykloje. Čia dobilai, žolė ir vikiai šeriami žali. Arklys čia taip pat gauna ir avižų, bet tik žymiai sumažintą kiekį.

Arklys, kaip ir žmogus, kvėpuoja ne tik plaučiais, bet ir odos mažomis skylutėmis. Dėl to labai svarbu, kad arklio oda būtų švariai laikoma. Arklys reikalauja maudymosi, švaraus vandens. Tą jis gauna pilnai tik ganykloje, nes eskadronai sustoja dažniausiai prie vandens.

Žmonių atžvilgiu taip pat labai svarbu ir naudinga pagyventi žolėje. Kodėl? Todėl, kad kareiviai visą darbą, užsiėmimus, atlieka gamtoje, atitolsta nuo miestiško triukšmo, gatvės dulkių, gyvena artimesnėje jiems kaimo aplinkumoje. Kaitri saulė, tyras pušyno oras, švarus tekantis vanduo sustiprina sveikatą. Čia visiems taip gera, malonu, linksma.

Užsiėmimai daromi gražiose aikštelėse. Malo-

niuose saulės spinduliuose kareiviai laksto, bėgioja, gimnastikuoja, mokosi kautis, kirsti, durti, šaudyti, joti, nugalėti įvairias kliūtis ir t. t.

Gusarai atvedė į Nemuną arklius maudyti.

Kartu lavinasi fiziškai ir morališkai.

Visas šio darbo produktyvumas labai daug pareina nuo stovyklos vietos. Ji maždaug turi atitikti šiuos reikalavimus.

Vieta turi būti netoli nuo nuolatinės dalies stovėjimo vietos, 10—50 km. Turi būti susisiekimas tinkamas, pakankamai žalio pašaro, tekančio vandens, kur galėtų maudyti ir girdyti arklius ir maudyti žmonės, aikštės jojimui, mokymui ir gimnastikai. Turi būti pakankamai trobesių arkliams ir kareivinėms.

Tokių vietų, kurios daugiau ar mažiau atitiktų šiems reikalavimams, Kauno apylinkėje yra pakankamai. Tik reikia iš anksto susitarti prieš 1—2 metus, nes tik per tiek laiko galima paruošti reikiamą kiekį žalio pašaro.

Kav. ltn. Kurkietis.

Iš savanorių gyvenimo.

Garliaviškių savanorių suvažiavimas. Rugpiučio 3 d. Garliavoje įvyko Garliavos apylinkės Lietuvos kariuomenės savanorių suvažiavimas. Suvažiavimui pirmininkavo Jakštas. Pirmučiausia jis nurodęs savanorių organizacijos tikslus ir uždavinius, nurodytus sąjungos įstatuose, apibūdino organizacijos reikšmę savanorių gyvenime. Savanorių S-gos centro valdybos atstovas nurodė tolimesnius organizacijos tikslus ir savanorių vienybės reikalą, būtent, savanorių organizacijos ribose neturi būti jokių skaldymosi į sroves. Pirmučiausia visi turi gerbti savanorio vardą ir savo tarpe būti broliais. Savanoriai turi būti patriotai ir pirmoj eilėj rūpintis valstybės ir jos saugumo reikalais, paskui ginti savo ekonominius reikalus. Taip pat palaikyti kariškas tradicijas.

Aptarę kai kuriuos savo ekonominius reikalus, išsirinko laikiną savo kuopos valdybą iš Jakšto — pirmininko, J. Starkaus — vicepirmininko, Pr. Prapuolenio — sekretoriaus, J. Panpalo — išdininko ir A. Butkaus — nario ir revizijos komisiją iš A. Pužo, A. Veiverio ir A. Stravinsko.

Nutarta pasveikinti Respublikos Prezidentą, vyriausybę, kariuomenę, šaulių sąjungą, vidaus reikalų ministerį ir savanorių sąjungos centro valdybą.

Suvažiavimas pradėtas ir baigtas Tautos himnu. Pagerbti žuvusieji ir mirusieji savanoriai.

Pirštinės su laiškeliu.

Liduokių bažnytkaimio seniūnas Karolis Baltutis, perbėgęs per kaimą, sušaukė pas save kaimo ūkininkus ir pranešė jiems valsčiaus viršaičio įsakymą.

— Vyr! — prabilo seniūnas susirinkusiems. — Šiandien aš buvau valsčiuje ir viršaitis perskaitė mums, seniūnams, mūsų Tautos vadų atsiųstą raštą. Yra prašoma, kad mes, ūkininkai, kiek galėdami prisidėtumėm prie mūsų kariuomenės aprūpinimo, kuri fronte kovoja dėl mūsų ir kenčia šaltį, alkį. Prašo, kad mes, ūkininkai, aukotume: kailinių, baltinių, kojinių bei pirštinių. Be to, seniūnas išdalijo ūkininkams pluoštą atsišaukimų į Lietuvos tautą. Šiam reikalui visi su džiaugsmu pritarė, ir, susispietę būreliais, tarp savęs kalbėjosi apie Lietuvos kariuomenę.

Grįžę namo, papasakojo negirdėtą naujieną savo namiškiams ir kas yra prašoma. Moterys, merginos kibo į darbą. Džiaugėsi, kad Lietuva bus laisva ir nebereikės jų vaikams ir mylimiems bernuželiams po tolimus Sibirus-Kaukazus svetimiems tarnauti. Darbas ėjo sparčiai: moterys siuvo baltinius, o merginos nėrė pirštines bei kojines.

Ūkininko Turausko vienturtė duktė Valė, 20 metų amžiaus, daili kaip liepa, raudonų, lyg išsirpusi žemuogė, veidelių, daug skaičiusi lietuviškų knygų bei laikraščių, nerdama pirštines svajojo apie seniai skaitytą, bet gerai galvoj užsilikusį, P. Vaičiūčio eilėraštį:

„...Laikas smakams nagus nulauš.
Diena nauja tautoms išauš...“

Ir štai, to pranašo žodžiai pildosi. Nepaprastas tėvynės meilės džiaugsmas apėmė Valės širdį. Mezgė ji, tarytum, ne svetimam, bet tikrai mylinčiam berniui: iš geriausių siūlų, o pirštinių čurnius išmargino net bučkinių siūlų langeliais.

Baigiant Valei nerti pirštines, parūpo jai sužinoti, kas jos nertąsias pirštines nešios. Bet kaip čia sužinoti? Galvojo ji. Baigdama nerti paskutinės pirštinės mažąjį pirštelį sugalvojo, kad reikia parašyti savo adresą ir jį įdėti į pirštinės piršto galą. Be to, prašyti, kad atsiųstų laišką, pranešdamas iš kokio krašto bus tas kareivis. Pirštinės buvo baigtos ir atrodė ne nerte nertos, bet lietė nulietos. Atiduodama padarė, kaip buvo sumanusi. Ji pati nunešė pas seniūną 1 porą pirštinių, 2 poras kojinių ir aštuonų rankšluostį. Seniūno seklyčia buvo prinešta kailinių, baltinių, pirštinių, kojinių ir kt. Valės nertosios pirštinės ypatingu gražumu skyrėsi iš kitų pirštinių. Seniūnas užrašinėjo atnešusių vardus, pavardes ir kiek kas kokių daiktų aukojo. Suaukotieji daiktai buvo nuvežti į valsčių.

Pirštines atidavus, trečios savaitės pabaigoj atėjo pas Turauskus seniūnas ir atnešė Valei laišką. Valė

Didžiųjų karo vadų asmens ypatybės ir kariavimo pagrindai.

(Žiūr. „Kario“ 31 nr.).

c) Be to, operacijos planą vykdydami, jie visuomet vartojo *netikėtumą ir staigumą*. Tam tikslui pasiekti vartojo dvi priemones: *žygio (judėjimo) greitumą ir netikėto priešui smūgio krypties parinkimą*. Tą plano vykdymą Suvarovas apibūdina taip: „Durtuvų smūgis, greitumas, staigumas; priešas mano, kad tu esi už 100 — 200 kilometrų, o tu padidink didvyrišką žingsnį dvigubai ir užpulk jį greit, staiga. Priešas ilsisi, dainuoja, laukia tavęs iš atviro lauko, o tu iš už stačių kalnų, iš už tamsių miškų ateik į jį staiga, kaip sniegas į galvą, pulk greit, apversk, vaikyk, neduok apsižiūrėti. Kas yra *nugąsdintas, tas jau pusiau nugalėtas*. Baimės metu akys didėja, iš vieno dešimts rodosi. Bet būk atsargus, būk akylus ir turėk aiškiai apibrėžtą tikslą“.

d) Kada tik laimėjimas pasiektas, vykdo *pilną ir energingą nugalėto priešų persekiojimą* ir išnaudoja laimėjimo vaisius karo lauke. „Nežiūrėti į sunkumus, persekioti nusilpnėjusį priešą dienos ir nakties metu, kol nebus visiškai sunaikintas, nes neišpiautas miškas vėl išauga“ — sako Aleksandras Didysis.

4. Bendri taktikos pagrindai.

Šių vadų taktiką galima taip apibūdinti: a) *Kovos žygių greitumas*, — normalus jų kariuomenių dienos žygis buvo 30 kilometrų, o sustiprintas žygis — ligi 60 kilometrų. b) Jie visuomet duodavo *pirmenybę puolimui — atakai prieš gynimąsi*. c) Pritaiko platų apie priešų *sužinojimą ir stropiai* surinktas *žvalgybos žinias*, sąryšį su smulkiu kovos aplinkybių pažinimu. d) Visuomet nukreipia *smūgį* į dau-

giausia *jautrią vietą* (punktą), drauge su gerai parvesta demonstracija kitose vietose. e) Laimėjęs *energingai* persekioja priešą kovos lauke. Kovos metu daboja pilniausią suderinimą ir bendradarbiavimą visų ginklų rūšių: *pėstininkai* atlieka svarbiausią kovos uždavinį, *kavalerija* jai padeda žvalgyba, smūgiu į priešų sparnus ir užpakalį ten, kur jai patogiau, bet su būtina sąlyga pilnai palaikyti ugnimi savo pėstininkus ir kavaleriją. Suvarovas apibūdina tokią taktiką keturiais žodžiais: „*Suvokimas, greitumas, užpuolimas, nugalėjimas*“.

5. Bendri kariuomenės lavinimo ir mokymo pagrindai.

Pirmon eilėn jie visi stato kariuomenės *moralinę veiksnį*. Norėdami jį pakelti ir sustiprinti, vartojo šias priemones: a) rūpestingai dabojo *karių proto lavinimą*: „Kiekvienas karys privalo suprasti savo manevrą“, sakė Suvarovas. b) rūpestingai stengėsi pakelti karių tarpe širdies ypatybes, tėvynės meilę ir pasitikėjimą savo vadui, — kad reikalingu kovos momentu būtų galima uždegti jų tarpe norą *trokšti didvyriškumo ir pagarsėjimo*. c) Didžiai rūpinosi, palaikydami kariuomenėje *jėgos ir sveikatos* pradus ir mokėjo užtarnauti karių tarpe *tikros meilės ir sūniško prisirišimo*. Mokymo metu reikalavo, kad kariuomenę mokyti tik to, *kas reikalinga kare*, ir viskas kas tik galima ne žodžiais, bet *pavyzdžiais*. Buvo mokoma ir žodžiais, bet tik tuomet, kai *negalima parodyti pavyzdžiais*, bet trumpai ir aiškiai: „*Karo dalykų*“ ir „*Karių moralės taisyklės*“, dažniausiai buvo suglaustos į vieną knygutę: „*Priešo nugalėjimo mokymas*“, kurį kas dieną karininkai skaitė ir aiškino kareiviams prieš frontą. Mokymas buvo sustatytas pavidale trumpų, aiškių sakinių ir patarlių, kurie giliai ir stipriai likdavo kareivių galvoje ir sieloje.

Ats. mjr. Zykus.

nepaprastai nudžiugo, gavusi laišką, ir pamanė: bene už pirštines atsiuntė padėką, nes ligi šiol su niekuo nesusirašinėjo ir tik pirmą kartą gauna laišką.

Atplėšė. Laiško pakraštėliai apvedžioti mėlyna juoste. Skaito. „Didžiai gerbiama Lietuvaite!“

Man yra malonu tamstai padėkoti už suteiktąją dovanėlę — pirštines, kurios man atiteko. Tamstėlė norėjai žinoti iš kokio krašto bus kareivis, kuriam teks nešioti Tamstos nertosios pirštines. Mielu noru pranešu ir esu dėkingas. Nors Tamstos ir nepažįstu, bet jaučiu, kad esate tikra lietuvaitė, mylinti savo šalį ir savo brolius lietuvius. Aš esu gimęs ir augęs Šumskų bažnytkaimy, Marijampolės apskr. Norėčiau sulaukti nuo Tamstos dar bent vieną laiškutį. Tamstą gerbiantis kareivis Feliksas Simanauskas. Veikiančioji kariuomenė. 1919 m. spalio mėn. 5 d.“

Valė, nieko nelaukdama, parašė Simanauskui atsakymą ir padėjo už prisiųstąjį laiškėlį. Tai buvo pradžia jų susirašinėjimo. Juo tolyn, juo dažnyn siuntė kitas kitam laiškus. Kaskart jų turinys labiau juos artino. Buvo bepradedanti reikštis tarp jų meilė ir simpatija. Dėl artimesnių santykių užmezgimo net paveiksliukais pasikeitė.

Valei labiausiai patiko laiškai, kuriuose buvo minimi kovos lauko įvykiai. Net ji pati prašė Felikso, kad jis plačiau rašytų iš kovos lauko. Ypač Valei patiko laiškas, kuriame Feliksas parašė, kad ties Radviliškiu — Šiauliais — Meškuičiais smarkiai sutriuškino bermontininkus. Valės širdis degė.

Taip prabėgo metai. Daug kas pasikeitė. Mūs kariuomenė, nugalėjusi du priešus, pagaliau pradėjo kovą su trečiuoju ir pačiu piktuoju — lenku.

1920 m. lapkričio 19 d. rytą iš Želvos Simanauskui ir jo draugui Drąsai buvo duota nuvaryti į Liduokius 2 lenkų belaisvius, nes ten laikinai buvo apsištos jų dalies štabas.

Saulė ką tik buvo patekėjusi ir skleidė į sniegu nuklotas laukų lygumas paausiuotus spindulius. Sniegas mirgėjo prieš saulę, lyg deimanto kristalai. Šaltis, kaip ir visuomet saulei tekant, stiprėjo. Palydovai ir belaisviai trynė šalčio spirginamas ausis. Pakelėj nesimatė jokios gyvybės; tik kai kur riogsojo ant kelio nuversti telefonų stulpai ir sutrauktos telefonų vielos. Paėjęjus keletą kilometrų nuo Želvos, belaisviai pasiūlė palydovams užsirūkyti. Kai Simanauskas ėmė iš belaisvio papirosą, Drąsa sekė belaisvių judesius. Užsirūkę, cypindami kojomis sniegą, žygiavo toliau. Kely keliskart pakartojo rūkymą, bet palydovai visą laiką atsargiai elgėsi su belaisviais.

Netoli Lidokių belaisviai vėl pasiūlė palydovams užsirūkyti. Kai abu palydovai, užmiršę atsargą ir kareivių pareigas su belaisviais nesusidėti, degė kartu iš belaisvio rankų papirosus, tuo tarpu vienas belaisvis paleido šūvį į palydovus. Šūvis pateko Simanauskui į galvą ir šis krito vietoj. — Į Drąsą nepataikė. Staiga visi belaisviai šoko per griovį ir pasileido bėgti į netoli esančius krūmus, tačiau Drąsos taiklūs šūviai visus belaisvius paguldė.

Nuodugnai nukautuosius iškrėtus, rasta pas kai kuriuos paslėpti revolveriai. Pasirodė, kad paimti belaisviai nerūpestingai buvo iškratyti.

Drąsa skaudžiai nusiminė, netekęs ištikimo kovos draugo — Felikso. Bet tvirtai įsikalė sau į galvą ir kitus pamokė, kad su belaisviais, ar su areštuotais nereikia eiti į jokias bičiulystes.

Drąsa, pasikvietęs artimesnius gyventojus, Felikso ir belaisvių lavonus nuvežė į Liduokius. Felikso lavoną paguldė vieno ūkininko seklyčioj. Tuojau pat sužinojo apie nukautąjį Feliksą visas kaimas. Vyrai padirbo gražų karstą, o merginos jį papuošė žalių rūtų girliandomis. Felikso rūbus taip pat nusagstė rūtų šakelėmis. Puošime dalyvavo ir Valė Turauskaitė.

Gailėjosi Felikso vyrai, gailėjo poteriaudamos ir giesmes giedodamos moterėlės, bet dar didžiau gailėjosi jo skaistaveidės merguzėlės. Niekas nežinojo iš kur jis, kas jis: kur gimęs, kur augęs; kokių tėvų vaikas. Kiekvienam buvo įdomu žinoti. Bet jis niekam nieko nebegalėjo atsakyti. Tik grabnyčių ir 6 žvakių liepsna plasdė, apšviesdama, lyg baltą drobulę, jo veidą.

Grįžus Drąsai iš pulko štabo, moterėlės jį apspito ir pradėjo klausinėti iš kur jis, kas jis? Drąsa atsakė:

Apkasuose.

— „Iš Suvalkijos, mamytės, — Šumskų miestelio, Feliksas Simanauskas“.

Valė išgirdusi, kad tas, su kuriuo ji susirašinėjo, pabalo. Nepajuto, kaip iš jos rankų iškrito maldaknygė, ir pasviro žemyn. Žmonės sužiūro ir negalėjo suprasti kas jai atsitiko. Sugriebusios ją merginos išvedė į orą. Atsipeikėjusi grįžo į seklyčią, atsiklūpė karsto gale ir pradėjo gailiai verkti. Feliksas kažką jos širdy paliko neišdildomą.

Drąsa ir kiti žmonės greit suprato, kodėl Valė labiausiai gailėjosi jo, negu visi kiti.

Drąsa, pasikvietęs Valę toliau nuo žmonių, parodė jai pas Feliksą rastą jos paveiksliuką ir pirštines ir kažką jai tylomis pasakė, būtent, kad ir Felikso sieloj ji buvo įstrigusi ir jo svajonė buvo suseiti su ja.

*

* * *

Dideliai įstrigo Drąsai į širdį Valė. Žuvusio draugo gailės, tas pats liūdesys abu sujungė ir prasiėdė tarp jų draugiški ryšiai.

Atlikęs Drąsa karo tarnybą, atvažiavo pas Valę ir vedė ją.

Laikas nuo laiko neužmiršta aplankyti ir Felikso kapo; puošia jį, tvarko, gėlėmis apsodina, kaip kovos ir meilės ištikimo draugo.

Stasys Čepulis.

Kovotojas dėl lietuviybės.

Trakų apskrity prie pat demarkacijos (dabar vadinamos administracijos) linijos yra nedidelis miestelis — Vievis. Jis stovi ant gražaus ežero kranto prie puikaus pušyno. Apylinkės kalnuotos, labai gražios. Tačiau žemė nederlinga, žmonės gyvena gana varginiai, tautiškas susipratimas labai silpnas.

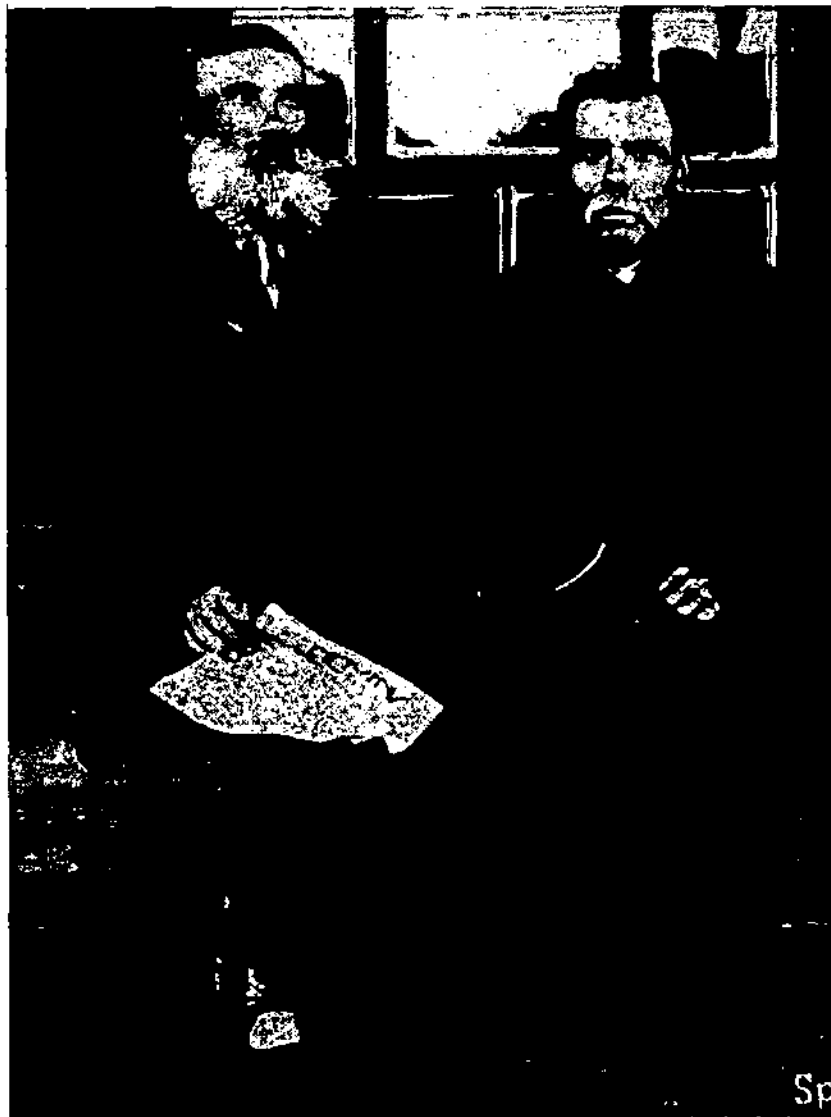
Nors čia gyventojai daugiausia lietuviai, bet iki 1923 m. pamaldos bažnyčioje būdavo tik lenkiškai. Mat, visi dvarininkai ir keliolika šlėktelių buvo sulenkėję ir visokiomis priemonėmis stengėsi šį lietuvišką kampelį sulenkinti. Žinoma, pirmoje eilėje panaudojo bažnyčią. Vietiniai gyventojai, būdami mažai prasilavinę ir nesusipratę, negynė savo teisių, o būdami pamaldūs, stengėsi pramokti lenkų kalbos, kad galėtų suprasti lenkiškus pamokslus ir giedoti bažnyčioje šventas giesmes. Gal visa apylinkė būtų visiškai ir sulenkėjusi, jei nebūtų atsiradęs nenulstantis kovotojas dėl lietuviybės provizorius *Jurgis Milančius*.

Jurgis Milančius — tikras dzūkas, kilęs iš Punsko. Baigęs Varšuvos universiteto farmacijos (vaistininkystės) skyrių, prieš 30 metų apsigyveno Vievy ir atidarė savo vaistinę. Būdamas susipratęs lietuvis, jis negalėjo ramiai žiūrėti į lietuvių lenkinimą. Tačiau vienas nieko negalėjo padaryti, nes daugiau čia lietuvių inteligentų nebuvo. Bet jis nenusiminė; kur tik galėjo, ragino lietuvius nepamiršti savo gimtosios kalbos ir ginti savo teises. Lenkai jo baisiai nekentė ir sakydavo: „Šitas priperės tūkstančius litvomanų!“. Ir iš tikrųjų jie neapsiriko.

1905 metais, kai prasidėjo Rusijoje revoliucija, subruzdavo ir lietuviai reikalauti sau teisių. Šv. Tėvui į Romą buvo pasiųstas platus spausdintas lietuviškai ir lotyniškai raštas apie lenkų kalbą Lietuvos bažnyčiose, reikalaujant ir lietuvių kalbai šiokių tokių teisių. Prie šio rašto, žinoma, buvo prisidėjęs ir Milančius.

Tais pačiais 1905 m. iš Vilniaus buvo atvykęs į Vievio parapiją vienas kunigas lietuvis, kuris lan-kydamas lietuviškus kaimus platino mūsų knygas ir laikraščius. Taisiais baisiai nepatiko Vievio klebonui, dideliu lenkininkui, kun. Verpuchovskiui, kuris P. M. Ne-

kalto Prasadėjimo šventę (gruodžio mėn. 8 d.) per pamokslą pradėjo kalbamą lietuvių kunigą plūsti, palygindamas jį su vagimi, su vilku avies kaily ir t. t. Jurgis Milančius, girdėdamas šį pamokslą, nebeiškentė ir balsiai lenkiškai tarė: „Meluoji prieš Viešpatį Dievą!“ Klebonas tuojau liepė jį pašalinti iš bažnyčios. Tačiau ir pats Milančius, matydamas gresiantį pavojų, tuojau smuko iš bažnyčios ir pasileido bėgti namo. Bet įsūtę lenkai jį pasivijo ir taip sumušė, kad jis ilgai be sąmonės gulėjo.

Kovotojai dėl lietuviybės prov. J. Milančius (su barzda) ir ūkininkas M. Grybauskas.

Lenkų sužvėrėjimas buvo toks didelis, kad neleido gydytojui suteikti jam jokios pagalbos. Tačiau jis šiaip taip pagijo, nors to sumušimo žymės pasiliko visam gyvenimui, ir toliau varė savo darbą. Daugiausia Milančiaus dėka į keturių parapijų bažnyčias buvo grąžinta lietuvių kalba.

Ilgainiui jis susilaukė padėjėjų. Vienas jo geriausių padėjėjų buvo Kietaviškių par., Gilučių kaimo ūkininkas Motiejus Grybauskas, apsiskaitęs ir susipratęs lietuvis, mokėjęs daugybę pasakų ir padavimų, miręs 1928 m. Milančiaus ir Grybausko pastangomis lietuvių kalba atgavo savo teises Kietaviškių ir Sumeliškių bažnyčiose.

Pagaliau po ilgų kovų 1923 m., atvykus į Vievi drąsiam, energingam ir darbščiam klebonui kun.

Mincevičiui, buvo įvestos kas antrą sekmadienį ir lietuviškos pamaldos. Tai buvo didžiausias Milančiaus laimėjimas ir džiaugsmas. Praėjusiais metais per Sekmines grąžinta lietuvių kalba ir į Kazokiškio bažnyčią. Čia taip pat Milančiaus, mokytojos Konstantinavičienės ir Kaugonių kaimo gyventojų nuopelnas.

Kuriantis nepriklausomai Lietuvai, Milančius tuojau stojo į darbą. Jis dirbo savivaldybėje, 1920 m., trūkstant mokytojų, jis buvo Vievio pradžios mokyklos mokytoju, įsirašė į šaulių sąjungą. Ir dabar jis, kiek galėdamas, dirba Lietuvos gerovei, visur tebeskelbia „Aušros“ ir „Varpo“ galdynes idėjas ir obalsius; ateinančioms į vaistinę draug su vaistais kūnui teikia vaistų ir sielai, lietuviškai dvasiai, kurios ypač dar reikalingi to Lietuvos kampelio gyventojai.

Daugelis jaunosios kartos žmonių dažnai jo nebesupranta, nemoka įvertinti jo nuopelnų ir kartais keistai žiūri į jo elgesį. Pav., jis savo mirusių tėvų ir sūnaus atminimui daržė pastatė savotišką Gedimino stulpų pavidalu akmeninį kryžių (girdėjau, kad klebonas to kryžiaus, kaip lietuviško ženklo, neleides kapinėse statyti) su tokiais jo paties eiliuotais parašais: (iš kairės).

Kas prakaituodamas vargų duona
mito,

Ir ką pelnęs neslėpė nuo kito,
šelpė varguolį, meiliai suramino ir
pamaitino,

nekraudamas turtų vaikelius au-
gino,

širdies jų grožę pirm visko dabino
ir jų protą, už vis turtą brangų,
tepelno dangų.

(iš dešinės)

Kad tu žinotumei, svieteli mielas,
kaip tai brangu ir malonu
auginti vienatinis sūnelis,
mylimas, su šviesiomis akelėmis,
o aš tuomi džiaugsmu didžiausiuo-
ju
grožėjausi, gerėjausi vos keletą
metelių...

J. M.

Jurgis Milančius dabar turi apie 65 metus, bet dar pilnas energijos ir pasiryžimo dirbti, kovoti dėl lietuviybės. Duok Dieve daugiau tokių darbininkų, sulenkėjusiųose Lietuvos kampeliuose.

Pėstininkų patrankėlės.

Iki didžiojo karo pėstininkų kovos lauke niekas nelydėjo. Patrankos per pėstininkų galvas iš užpakalio šaudė priešą. Tačiau būdamos toli užpakalyje nevisada galėjo savuosius palaikyti, ypač kai pėstininkai, išmušę iš apkasų priešą, nueidavo keletą kilometrų pirmyn ir susidurdavo su atsigrįžusio priešą kontrataka arba kai susikau-

Kalnų baterijos pabūklas ardomas ir dalimis kraunamas į rogetes.

diniai sveria netgi po keletą centnerių.

Tų patrankėlių yra įvairių. Vokiečiai turi lengvus ir vidutinius minosvaidžius. Lenkija turi prancūzų 37 mm. patrankėles, kurių sviediniai nedideli, sveria pusę kilogramo. Tos patrankėlės padarytos šaudyti prieš kulkosvaidžiams ir tankams ir yra gan taiklios. Šaudo greit, 10 šūvių per minutą. Yra dar pėstininkams šaudyti Stokso mortiros. Jų sviediniai didesni, sveria po tris kilogramus. Rusai turi lengvų patrankėlių dviejų rūšių, būtent: Makleno sistemos ir Rozenbergo po 37 mm. Jos neblogai šaudo tokius taikinius, kaip kulkosvaidžiai, tankai ir t. t., tačiau šiaip pėstininkų laukuose negali gerai apšaudyti, nes jų sviediniai nedideli. Didžiausias rusų patrankėlių trūkumas, kad iš uždengtų vietų negali šaudyti. Todėl tas patrankėles lengva kulkosvaidžiais sunaikinti.

Bendrai, pėstininkų patrankėlės kovoje yra gan įkyrios ir su jomis vieniems pėstininkams sunku apsidirbti. Tačiau artilerija, jei tik jas pamato, greit apsidirba.

Todėl reikia stengtis tiksliai sužinoti, iš kokios vietos šaudo, ir tuojau pranešti savo viršininkui. Viršininkai praneša artilerijai bei mūsų minosvaidininkams, kurie gali savo ugnimi juos sunaikinti. Jei priešas artinasi per lauką bei traukiasi, pėstininkų patrankėlės galima pažinti iš to, kad keli kareiviai kažką traukia, vežasi. Tada kulkosvaidžiams labai lengva juos sunaikinti, tik retai tasai ginklas vežamas per atvirą lauką. Todėl kulkosvaidininkai, pamatę netoli vežant patrankėles, niekuo būdu

negali paleisti. Reikia akies mirksniu atkreipti ugnį, nes kada pasislėps už kokių nors daiktų, būtent, už statesnio kalnelio bei už kokio kito daikto, jau bus per vėlu, ir tada jie galės šaudyti kulkosvaidžius, o kulkosvaidžiai neturės galimybės dėl to, kad kulkos traektorija labai tiesi.

Dažnai iš šono matyti už kokio

Kalnų baterijos pabūklas vezamas rogėmis į pastatymo vietą.

davo tokioj vietoj, kuri iš artilerijos sekimo punktų nesimatė. Negalėdavo saviesiems padėti ir tada, kai prieidavo mūsų pėstininkai labai arti prie priešą. Todėl keikdavo pėstininkai savo artileriją; tačiau visiškai be reikalo keikdavo, nes artilerija kitaip negalėdavo, o kareiviai pėstininkai to nesuprasdavo.

Tačiau didžiojo karo metu padarė tokių patrankėlių, kurias patys pėstininkai su savimi tiesiai per laukus ir arimus veždavosi be arklių, o per pelkes nešė nešdavosi, nes jos nesunkios buvo. Šaudo tos patrankėlės apie du kilometrus, netoli, tačiau jų ugnis yra ne kiek nesilpnėję už lauko artilerijos. Yra net tokių pėstininkų patrankų, kurių ugnis baisi, nes svie-

nors daikto pasislėpęs minosvaidis bei patrankėlė. Pamatęs tuojau turi viršininkui pranešti, nes iš šono galima juos sunaikinti ir tuo būdu padėti kitiems, kurie yra priešais tų patrankėlių. Dar, kad tasai ginklas negalėtų labai varginti, reikia toliau nuo aiškių, gerai matomų daiktų pasitraukti, jei tie daiktai geras taikymo taškas.

Svarbiausias to ginklo trūkumas tai, kad kovos lauke sunku sviedinius pristatyti. Taigi, pamačius nešant ką nors, reikia tuojau apšaudyti, neleisti priešui sviedinių tiekti. Drąsūs pėstininkai ir be artilerijos vienu ar kitu būdu gali su tuo priešą ginklu apsidirbti, jei žinoma, bus sumanūs.

Vyr. ltn. Bartkus.

Moksleivių militarizavimas.

Rusų spaudos pranešimu Maskvoje buvo švietimo komisariato ir revoliucinės karo tarybos atstovų pasitarimas sovietų moksleivijos militarizavimo reikalu. Švietimo komisaras Bubnov pareiškė, kad moksleiviams reikia įvesti reguliarią karišką mokymą. Vasaros metu, mokiniai suformuoti į tam tikrus būrius, turi pagyventi kareivinėse arba kariuomenės stovyklose.

Parašutai keleiviniams lėktuvams.

Jungt. Amerikos Valstybėse buvo išbandyti Floyd-Smit'o sistemos naujo tipo parašutai specialiai pritaikinti keleiviniams lėktuvams. Parašutas pritaistas prie kėdės. Atsisėdus į ją ir paspaudus tam tikrą spyruoklį, keleivio pečius apima tam tikri diržai, tenka tik užkabinti kabliuką ir keleivis stipriai jau pririštas prie parašuto. Visų kėdžių parašuto spyruokliai yra valdomi lakūno. Kito prietaiso pagalba keleivių kabinos grindyse atidaromos skylės, pro kurias visi keleiviai su kėdėmis iškrinta iš lėktuvo. Iškritus

parašutas tuojau išsiskleidžia. Tuo būdu, ištikus pavojui, lakūnas trumpiausiu laiku gali „išmesti“ su parašutais visus savo keleivius iš karto.

Toks keleivinių lėktuvų įrengimas labai sumažina skraidymo pavojų, žinoma, jei tik iš baimės keleiviai nepamirš užkabinti kabliuką.

Anglų motorizuotas batalionas.

Pirmosios dalys motorizuotų pėstininkų buvo pradėtos organizuoti 1928 — 29 metais. Tų pačių metų manevruose jos buvo išbandytos. Bandymai davė gerų rezultatų ir todėl dabar sparčiai varoma tolimesnė pėstininkų dalių motorizacija ir didinimas tankų ir auto pabūklų skaičiaus.

Anglų motorizuotas pėstininkų batalionas turi 800 žmonių. Batalione yra 35 vidutinio ir 25 lengvo tipo sunkvežimiai — automobiliai, 8 automobiliai kulkosvaidžiams, 5 motociklai, 3 vikšrinės eigos mašinos ir 3 mašinos vandeniui vežti.

Tryliktasis.

(Iš savanorio dienoraščio).

1920 metais 7 pėst. Ž. K. Butegeidžio pulkas sto-
vėjo bare prieš lenkus Vilkmergės rajone, o mes — 4
kuopos antras būrys — lauko užtvoroje, Slabados
kaime, ties Veprių miesteliu, ant Šventosios upės
kranto.

Gegužės mėn. 11 d. anksti rytą į vos nubundantį
mūsų kaimą iš už upės, ant nepabalnoto žirgo, atdun-
dėjo vienplaukis, vienmarškinis jaunas bernas ir iš-
sigandęs pranešė, kad lenkai plėšia Kulniškių kaimą.
Gyventojai slapta jį išsiuntė iš kaimo pas mus pagal-
bos prašyti, ir jis, apžergęs ganykloje besiganantį
juodbėrį, atjojo ir sudrumstė mūsų kaimo rytmetinę
tylą.

Visa mūsų užtvora iš karto pašoko ant kojų.

— Vyrai! — sušuko mūsų būrio vadas, — lenkų
kareiviai vėl plėšia mūsų gyventojus. Eisime jų
gelbėti!...

Susirado net per daug norinčių. Vadas pasirinko
drąsesnių ir sumanesnių būrelį ir, apsiginklavę
šautuvais ir rankinėmis granatomis, išsiskubinome
Kulniškių link.

Bėgant mums tiltu, prisivijo būrelį eilinis Rum-
bas ir pripuolęs prie vado kuo ne verkdamas prašėsi
paimti jį kartu, nes, girdi, nė karto jis dar nėra pa-
rako „uostęs“ ir todėl jį visi pajuokia ir bailiu va-
dina.

— Na, jei jau nori išbandyti savo drąsą, eik drau-
ge, tik žiūrėk, neprivirk mums košės, — atsakė vadas.

Bėgome toliau. Girdžiu, bėgantieji drauge ka-
reiviai kažką skaičiuoja ir vis ligi trylikos. Vadas
irgi tai pastebėjo.

— Ką jūs ten skaičiuojate, kaip žydai?

— Blogai, tamsta leitenante! — paaiškino vie-
nas, — mūsų būrely štai trylika žmonių, o tai juk
nelaimingas skaičius, ką nors jau čia ištiks nelaimė.

— Velnio tuzinas, — pridūrė antras ir visi šnai-
riai pažiūrėjo į mūsų tryliktąjį — eilinį Rumbą.

— Meskit prietarus! — sudraudė vadas, — ne
bobos gi esate.

Nutilo, bet velnio tuzinas, matyt, pasiliko visu
smegenyse.

Išbėgome į pamiškę — prieš mus vienkiemis.

— Šššs, — pasigirdo lyg gyvatės šnypštimas. Lyg
stabai sustingome, prisišlieję prie eglių kamienų.

Iš už namo kampo, gretimos mums Savidonių
kaimo užtvoros kareivis, mosikuodamas kepture, žen-
klais rodo mums pasislėpti prieš mus riogšančioje
dauboje. Mes šaute ten sušovėme.

— Tamsta leitenante! — uždusęs pasakojo pri-
bėgęs kareivis, — ką tik šitame vienkiemy buvo apie
dvidešimt lenkų kareivių ir klausinėjo ar nėra lietu-
vių. Aš viską mačiau pasislėpęs daržinėje. Jie ne-
seniai nujojo ton pusėn iš kur jūs atėjote. — Ir jis
stebėjosi, kaip mes jų nesutikome.

— O kaip tamsta čia pakliuvai? — paklausė va-
das.

— Prieš porą valandų mesėjome į žvalgybą ir
prie Kulniškių smarkiai susišaudėme su lenkais. Pri-
trūkę šovinių, priversti buvome pasitraukti, o man
yra liepta tamstoms pranešti apie lenkus, nes mes
žinojome, kad ateisite.

— Va, jau prasideda! — bambtelėjo mūsų špo-
sininkas Padauža.

— Kas prasideda?

— O gi velnio tuzinas, tamsta leitenante.

— Et, — numojo ranka vadas. — Pirmyn!

Vienkiemio savininkas pats privedė mus grio-
viais ir daubomis prie kaimo ir nurodė, kaip galima
nematomiems į jį patekti.

Apsistojome uždengtoje nuo priešo vietoje ir va-
das išsiuntė mane išžvalgyti, kiek kaime yra lenkų ir
ką jie veikia. Tai buvo pirma mano žvalgyba. Apau-
gusiu krūmais, siauru, giliu grioviu prisielinau iki
kaimo pakluonių. Čia griovys išeina viršūn ir juo
toliau nebegaliu slinkti. Bet čia pat daržinė. Porą
šuolių ir aš už daržinės kampo. Paskui repečkom
slinkdamas paliai tvorą patekau į sodą. Čia, lyg gy-
vatė rangydamasis tarp paliai tvorą augančių mažų
tankių vyšnaičių, prišliaužiau prie pat kaimo gatvės
ir išsitiesiau dilgynėse po agrastų krūmais. Per ža-
barų tvorą viskas buvo puikiai matyti, kas de-
dasi išilgai gatvės, bet čia pradėjo mane griauzti
mintis, ar kartais kas nepastebėjo mane slenkant.
Net kvapą sulaikiau. Širdis tik tuksi. Laikas bėga,
bet manęs niekas nekybina. Džiaugiuosi...

Kaime didžiausias triukšmas: lenkų kareiviai
rikdo ir virkdo kaimo gyventojus. Pro pat mano no-
sį praeina tai po vieną, tai po keletą lenkų ir, jei ne
tvora, rodos, užliptų ant galvos.

„Suuostęs“ kiek galėjau man reikalingų žinių,
jau rengiaus trauktis atgal. Staiga, lyg iš žemės, išau-
go trys lenkų kareiviai ir, lyg tyčia, sustoję paliai
pat mane pradėjo tarp savęs apie kažką ginčytis.
Štai vienas jų per tvoros plyšį rodos, stačiai į mane
žiūri ir man rodos, kad net mūsų žvilgsniai susidū-
rė... Net krūptelėjau ir smarkiau suspaudžiau šau-
tuvą. Nejaugi pamatė!?... Ne, nes lenko žvilgsnis
nuo tvoros greit nukrypo visai į kitą pusę. Nurimau.
Nežinau, ką būčiau daręs, jei lenkai dar ilgiau būtų
čia stovėję, bet jie, lyg supratę mano mintį, smarkiai
kvatodami nuėjo toliau, o aš tuo pat keliu grįžau pas
savuosius. Grįždamas išgąsdinau daržinėje bedir-
bantį berną, kuriam net kirvis iškrito i nagų. Berną,
žinoma, išnaudojau man reikalingoms žinioms papil-
dyti.

Vadui pranešiau, kad kaime yra apie trisdešimt
lenkų su dviem kulkosvaidžiais.

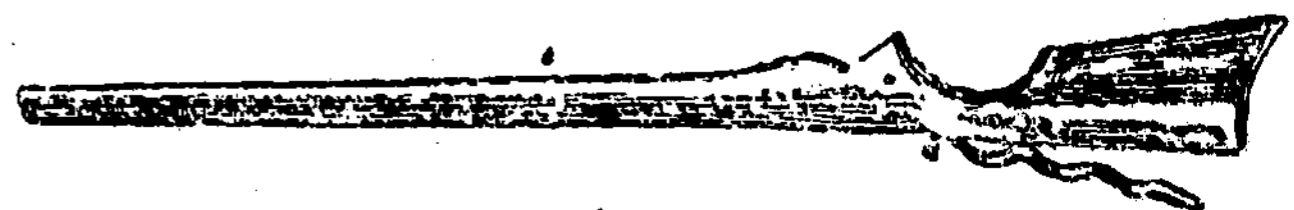
Buvo nutarta apsupti kaimą ir pulti lenkus.

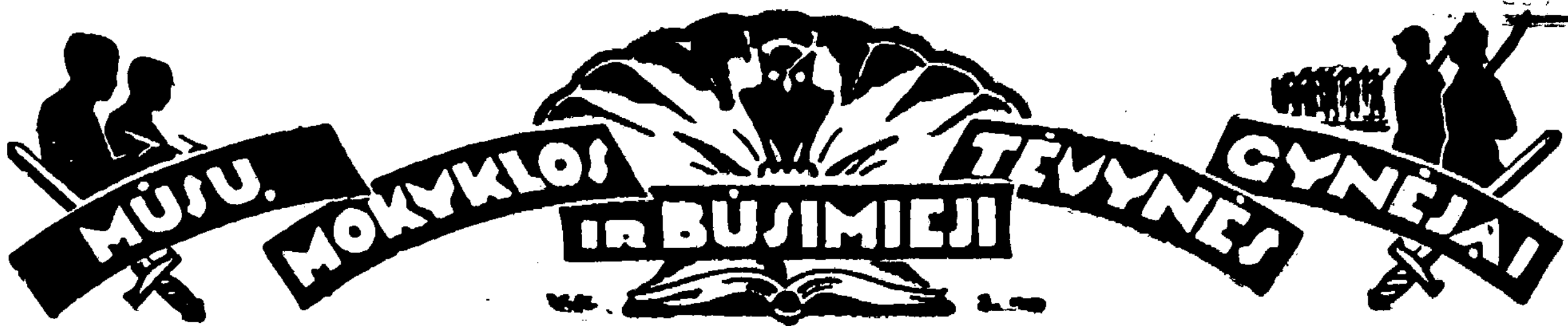
Slapta prislinkę apsupome kaimą iš dviejų pusių.
Netrukus pasigirdo trys šūviai — mūsų sutartas
ženklas — ir smarkiai šaudydami ir šaukdami puolė-
me kaimą. Lenkai, kaip garas, garavo iš kaimo, net
neatsišaudydami. Mes leidomės jų pėdomis.

— Acha, rupūže, pakliuvai, nebeištrūksi, — bėg-
damas girdžiu lietuviškai keikiant.

(Bus daugiau)

Šabronis.

Kariško parengimo mokytojų ekskursija į Veliuoną.

Mūsų himno žodžiai sako, „Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia“. Mes dažnai prisimename tolimos mūsų praeities garbingus

ras Jurgelionis, atsar. gen. št. pulk. l. Zaskevičius, pulk. l. Tarasenka, kpt. Paura ir kt. Gusarų orkestrui griežiant maršą, mes išvyk-tame iš Kauno.

Kelionė labai linksma: vieni dainuoja, o kiti žaidžia. Po keturių kelionės valandų pasiekiame

vienas keistas dalykas, kuris metė-si visiems mokytojams į akis, tai virš altoriaus lenkų erelis. Kaip ir kodėl jis ten tupi nežinau... tik, rodosi, jam ten ne vieta.

Pamaldoms pasibaigus apžiūrė-jome Vytauto Didžiojo paminklą. Paminklas labai gražus ir didin-gas. Paskiau ėjom į Veliuonos piliakalnį, kur pastatytas didžia-jam Lietuvos Kunigaikščiui Gedi-minui paminklas. Čia pulk. l. Ta-rasenka savo turiningoje kalboje apibūdino Veliuonos piliakalnio praeitį ir jo reikšmę senovėje. Pa-likdami piliakalnį išsirikiavome ir Gedimino ir kitų senovės didvyrių garbei, orkestrui pritariant, sugie-dojome Tautos himną ir „Mes be Vilniaus nenurimsim“.

Toliau važiuojame į „Pilaitę“, kuri yra 4 km. nuo Veliuonos. Prie tos pilaitės, pirmą kartą kryžiuo-čiams pavartojus šaunamąjį gin-klą, buvęs nukautas Gediminas.

Iš pilaitės vėl pro Veliuoną va-žiuojame į Seredžių. Dar iš tolo ant Nemuno kranto matyti didin-gas piliakalnis — tai Seredžiaus piliakalnis, kitaip vadinamas Pale-mono kalnu. Išlipome iš laivo ir einame į piliakalnį. Nors pilia-kalnis labai status, tačiau mes, vaizduodamiesi esą kryžiuočiai, jį atakuojame ir dideliu vargu pasie-kiame jo viršūnę.

Mokytojų ekskursija ant Veliuonos piliakalnio.

laikus, bet niekur taip gerai ne-prisimename, kaip tose vietose, ku-rios gyvai rodo mūsų praeitį. Tik ten žmogus mintimi nuskrendi į Gedimino ir Vytauto laikus. Mū-sų krašte tokių vietų yra daug. Tokias istoriškas vietas turėtų ap-lankyti visi mūsų inteligentai, o ypač mokytojai, nes jiems, ugdant jaunajai kartai tautos meilės idea-lus, tatau būtinai žinotina.

Kariško parengimo kursų vado-vybė, suprasdama tokių ekskursi-jų reikšmę, liepos 27 d. surengė ekskursiją į Veliuoną ir į kitas pa-nemunėje esančias istoriškas vie-tas.

7 val. rytą mes kariško paren-gimo ir kūno kultūros kursų klausytojai atvykome į Nemuno uostą. Visų nuotaika pakilusi. Daugelis dar nebuvo važiavę Nemunu.

Uoste mus laukia vėliavomis ir žalumynais papuoštas garlaivis „Vilnius“. Atvyksta mūsų lektor-riai: pulk. l. Šarauskas, dr. majo-

Veliuoną. Mus sutinka vietos kle-bonas, taria gražų sveikinimo žodį ir veda visus į bažnyčią pamaldų klausyti.

Veliuonos bažnyčia graži, tik

Mokytojų ekskursija ant Seredžiaus piliakalnio.

Čia vėl mums pulk. l. Tarasenska, remdamasis archeologiniais ir istoriniais duomenimis, nupasakoja piliakalnio istoriją. Pasirodo, kad Seredžiaus pilies būta ne bet kokios, bet vienos iš svarbesnių panemunėje, nes iš jos buvę siunčiamos žinios dviem kryptim — į padubisius ir į Vilnių. Orkestras sugroja maršą, ir mes, didelės žmonių minios lydimi, išvykome į Zapyškį.

Į Zapyškį atvykstame jau gero kai sutemus. Mus pasitinka labai malonius vietas klebonas kun. Danielius. Einame į bažnyčią. Orkestras griežia „Čia Vytautas didis garsiai viešpatavo“. Bažnyčios vien tik išorinė išvaizda primena senovę. Kun. Danielius nupasakoja bažnyčios istoriją.

Čia pamatėme pakabintus briedžio ragus, to briedžio, kuris, kaip sako padavimas, perplaukęs per patvinusį Nemuną ir atnešęs tarp ragų stebuklingą Kristaus kančios paveikslą. Pats paveikslas buvęs labai gerbiamas ir dabar tebėra didžiajame altoriuje. Matėme altoriaus medines grotas Napoleono kariuomenės arklių nugrauztas. Žygiuojant Napoleonui 1812 m. į Rusiją, čia Napoleono raitųjų „kerasirų“ pulkas stovėjęs. Senovėje, kur dabar stovi baž-

nyčia, buvusi kūrenama šventoji ugnis. Dabar kairiojoje bažnyčios pusėje tebėra aukuras. Sienoje dar žymus Vytauto Didžiojo paveikslas. Paveikslas buvęs nupieštas anglimi; todėl dabar beveik nežymus. Dar yra užsilikę labai senoviški ir savotiški vargonai. Vargonų priešakyje sėdi karalius Dovydas su citra, o iš šalių du angeliukai. Vargonams griežiant, Dovydas linksi galva, o angeliukai skambučiais skambina.

Apžiūrėję bažnyčią, atsisveikinome su maloniu klebonu, sušukome jam trissyk valio ir išvykome į laivą.

Į Kauną parvykome jau 24 val. Išlipę iš laivo sušukome triskart valio geriems lektoriams, o ypač visų mylimiems — pulk. l. Šarauskui ir dr. mjr. Jurgelioniui. Atėję į Rotušės aikštę, sėdome į autobusus ir dūmėme į karo mokyklą miegoti, nes žinojom, kad rytoj 7 val. teks išgirsti labai nemalonius kuopos dežuro balsas: „kuopa, kelk!“

Apie šios ekskursijos reikšmę aš nekalbėsiu — ji turi be galo didelės reikšmės. Mokytojai, gavę tiek gražių išpūdžių, juos perleis per savo pedagoginę prizmę ir perteiks jaunajai kartai, o jaunoji karta taip auklėjama padarys eks-

kursiją tik nebe į Veliuoną, kur Gediminas buvo sužeistas, bet į Gedimino pilį, kur jo kūnas ilsisi. Mokytojai dėkingi krašto apsaugos ir švietimo ministerijoms už surengtus kursus ir už šią ekskursiją.

P. Daukas.

Didelė Kauno miesto vaikų gegužinė.

Liepos mėn. 27 d. VII forte, šv. Luko ligoninės darže, įvyko didelė vaikų gegužinė, kurioje organizuotai dalyvavo Žaliojo Kalno ir Vilijampolės vaikų aikštelės ir šiaip daugybė vaikučių — iš viso apie 1.500. Buvo atlikta keletas gimnastikos pratimų ir baleto numerių. Gražiausiai pasirodė Žaliojo kalno šaulių aikštelė, vedama p-lės Liachavičiūtės.

Vaikučiai, be įvairių pasilinksminimų ir gražios gusarų pulko orkestro muzikos, gavo dar po pusę bulkutės ir po keletą saldainių, kuriuos paaukojo „Paramos“ bendrovė, „Rūta“, „Birutė“ ir Kauno eucharistininkai. Pastarųjų iniciatyva, kun. Želvio ir dar keleto asmenų rūpesčiu gegužinė ir buvo organizuota.

Tėvynės meilė.

„Kur eisime, kur būsime, neužmirškime, kad esame Lietuvos vaikai.“ Taip kreipėsi vienos gimnazijos direktorius, išleisdamas savo abiturientus. Šie direktoriaus žodžiai ne vienam jaunuoliui įsmigo giliai į širdį ir koį gyvas, jų nepamirš. Panašių žodžių daug kas yra pasakęs. Tėvynės meilę jau senovėje suprato graikai, romėnai ir kitos kultūringesnės tautos. To dėka jų valstybės buvo galingos ir ilgai išsilaikė. Jų pavyzdžiu turėtų sekti ir kitos valstybės, o ypač naujai įsikūrusios. Bet, deja, pas mus ne visi vienodai supranta, jos svarbos tinkamai neįvertina.

Tėvynės meilę turime diegti kiekvienas, kas tik ją pažįstame, suprantame. Kas to nesupranta, tam aiškinkime, padėkime jam suprasti. Turime eiti prie to, kad tėvynės meilę visi suprastumėme ir mylėtumėme savo brangią tėvynę — Lietuvą. Tėvynės meilės jausmą daugiausia gali įskiepyti mokytojai savo mažulėliams. Jei juos išmokysime mylėti, branginti savo tėvynę, tai laiminga bus Lietuvos ateitis, bus džiaugsmas mums ir mūsų ateinančiai kartai. „Iš mažo, kaip iš vaško — sako — viską galima nulipinti.“ Taigi, mokytojai, lipinkime gerus, ištikimus Lietuvai sūnus.

Mokytojai, eikime prie to, kaip ėjo anos valstybės mokytojai, kuri karą laimėjus pasakė: „Karą padėjo laimėti pradžios mokyklų mokytojai!“

Mok. K. Sedlauskas.

Vendžiogalos valsčiaus pradžios mokyklų ekskursija į Kauną.

Šio valsčiaus penkios mokyklos drauge su mokytojais J. Barkausku, Baubliene, Adomaičiu ir kitais birželio mėn. 26, 27 d. išvyko autobusu į Kauną. Per dvi dienas ekskursininkai spėjo aplankyti ir apžiūrėti pilį, miesto muziejų, Vytauto bažnyčią, baziliką, uostą, garlaivių priplauką, gamtos tyrimo, radio, gelžkelio stotis ir Karo muziejų. Čia ekskursantai buvo vaizdžiai supažindinti su eksponatais, senovės Lietuvos garbinga praeitimi, jos karais. Ekskursijos dar buvo aplankyta aerodromas, „Spindulio“ spaustuvė, „Drobės“, „Tilkos“ fabrikai ir miesto bei karių kapai, kur yra palaidoti žuvę dėl tėvynės, arba eidami savo pareigas, kariai. Ypač labai atidžiai buvo rodomi lakūnų kapai, kurių žuodi propelerių kryžiai traukė į save smalsias vaikų akis. Čia mok. J. Barkauskas pasakė trumpą, gyvą, turiningą kalbą, kuri sukrėtė jaunučių vaikų, būsimųjų karių, jautrias širdes ir jų karštam kraujui pridavė energijos smarkiau tekėti. O kiek nuostabumo sudarė vaikams ištisos eilės vienuodų, nedidelių karių kapų kryželių. Ką jie jautė savo sielose, gali pasakyti tas, kuris matė jų žėrinčias ugnimi akis ir skausmu surakintas lūpas.

Reikia pasakyti, kad tokio sulenkėjusio krašto vaikams ši ekskursija padarė didelio neišdildomo išpūdžio, dar jų tautiškumo kūrinosi, formavimosi stadijoje.

Po dienos maršruto ekskursantai gavo saldaus poilsio šančių 26 nr. pradžios mokyklos bute. O po dviejų dienų linksmi pakelta nuotaika grįžo atgal dainuodami įvairias kariškas ir tautiškas daineles. O mokytojai buvo pasiekę savo tikslą ir visokeriopiškai išauklėję, išmokinę savo mokinčius jautėsi, tarsi, perplėšę skraistę ir parodę tą, ko gyvenimas reikalauja.

A. A.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

Atostogose.

Vyr. štabo spaudos ir švietimo skyriaus viršininkas pulk. leit. Šarauskas išvyko 1 mėn. į Palangos karo sanatoriją sveikatos taisyti. Jo pareigas laikinai eina pulk. leit. Laurinaitis.

Grižo.

Grižo iš Čekoslovakijos majoras Kazys Ramanauskas, baigęs intendantūros akademiją Prahoje.

1 pėst. D. L. K. Gedimino pulkas.

Liepos mėn. 27 d. 1 bataliono šaudyklos aikštėje įvyko prizinis šaudymas šratais. Šiam šaudymui vadovavo ir taisykles paruošė majoras Šlepetys. Šaudyme dalyvavo 53 seni ir 62 jauni kareiviai. Seniems kareiviams buvo trys pryzai: 1 pryzas kišeninis laikrodis 55 lit. vertės, 2 — kišeninis laikrodis 35 lit. vertės ir 3 — knyga „Savanoris“ su aptaisais ir atitinkamu užrašu. Jauniems kareiviams tokie pat trys pryzai. Šaudymo sąlygos: 1 pryzui taikiny s žieduotas 6 cm. diametro, 2 — 9 cm. ir 3 — 18 cm. atstumas 15 mtr. stačiom nuo rankos. (Jauniems kareiviams atstumas 10 mtr.).

Senų kareivių 1 pryzą laimėjo ryšių komand. jaun. puskar. Parafinavičius, išmušęs 52 akis.

Jaunųjų kareivių 1 pryzas liko kitam šaudymui, nes neišpildė sąlygų. Šaudymas šiam pryzui bus pakartotas.

Panašios runglynės labiau pritraukia domėtis šaudymu. Tai ne maža padeda ir šaudymams kovos šoviniams, kurie dabartiniu metu atliekami, būtent, jauniems kareiviams ruošiamieji pratimai ir seniems pagrindiniai šaudymai.

V. J. J.

7 pėst. Ž. K. Buteg. pulko II batalionas Šilutėje.

Liepos mėn. 24 d. buvo atvykęs naujas trečios apygardos viršininkas pulk. Adamkavičius. Pasakęs kalbą kaip reikia budėti tėvynės sargyboje, apklausinėjo skundų, bet nė vienas jų nepareikšė. Gėrai batalionui praėjus, padėkojo kareiviams už pastangas ir karininkams už gerą mokymą.

V. puskar. Grigalavičius.

1 gusarų D. L. Et. Kun. Jonušo Radvilos pulkas.

Rugpiūčio mėn. 3 d. pulkas grįžo iš ganyklų. Šiais metais grįžimas buvo atliktas daug iškilmingiau ir turėjo bandomą eksperimentą. 12 val. pulko eskadronai, kurie stovėjo Nevėžio ir Nemuno upynuose, susirinko paskirtame punkte ties Raudondvariu. Čia atvyko pulko vado padėjėjas kap. Kraunaitis ir pulko orkestras. Pulkas, orkestro lydymas, išėjo į Kauną. Kaune energingus gusarus sutinka tūkstančiai linksmų veidelių, meilių akučių ir lydi juos Kauno gatvėmis, negalėdamos atsidžiaugti jų grožiu, energija, liauniais žirgais ir harmoningu orkestro balsu. Pulko jojimas per miestą turėjo bandomąjį eksperimentą, nes po didelių tyrinėjimų dėl svarbių arklio sveikatai reikalavimų yra manoma palikti arklių užpakalines kojas nekaustytas. Čia buvo bandoma užpakalinių arklio kojų ištvėrmė, nes arkliai kietu akmenuotu keliu ėjo nekaustyti.

Kav. ltn. Kurklietis.

Varniai.

Laikraščiuose skaitome, kad Vytauto Didžiojo paveikslas keliauja per Lietuvą, per kariuomenės igulas, o kariai jį gerbia, kaip nepalaužiamos dvasios karžygi.

Liepos mėn. 29 d. 23 val. 30 min. atkeliavo tas garbingas paveikslas ir į Varnius ir sustojo prie igulos karių pastatytų priėmimo vartų. Kariai su šauliais, Varniuose esančioms organizacijoms ir labai didele žmonių minia atitinkamai pagerbę nulydėjo į Valančiaus darželį, kur prie Nepriklausomybės paminklo Vytauto Didžiojo paveikslas nakvojo. Kareiviai savo rajono vartus irgi gražiai papuošė, ku-

riuose per naktį spindėjo smingantis į kario sielą obalsis: „Vytautai Didysai, stiprink mūsų dvasią“.

Liepos mėn. 30 d. 8 val. 30 min. Vytauto Didžiojo paveikslas, aplankęs jo laikais statytas Varniuose bažnyčias, išvyko toliau.

Jaun. puskar. Lukoševičius.

KARIUOMENĖS UGNIAGESIAI

Pirmas viršininkas iš mūsų šeimos. Tarnavęs nuo 1929. I. 15 d. iki 1930. IV. 25 d. pionierių bataliono ugniagesių komandoje jaunesn. puskarininkis Paiperis Adomas, išėjęs iš kariuomenės į atsargą, apsigyveno savo tėviškėje — Nemaniūnų miestelyje (Alytaus apskr.). Netrukus, liepos 5 d., jis įstojo savanoriu į Nemaniūnų šaulių ugniagesių komandą ir dabar Alytaus miesto ir apskrities brand-majoro kapitono Petruškevičiaus įsakymu paskirtas minimos komandos viršininku. Tai gražus pavyzdys! Pionierių ugniagesių mokymas stovi aukštai, puskarininkiai visai paruošti tokiam atsakomiamam darbui. Linkiame mielam prieteliui A. Paiperiui geriausios kloties.

Įsitraukė ir aspirantai. 9 p. p. komanda turi 54 etatinius ir 40 prikomandiruočių ugniagesių — karių. Dabar tas skaičius dar labiau padidėjo: iš pulke esančių kariūnų — aspirantų atsirado 29 žm., norintieji mokytis ugniagesybos. Tai būsimieji civilių komandų viršininkai ir jaunesnieji vadai. Kai kuriems iš būsimųjų atsargos karininkų teks užimti ir valdišką apskrities ugniagesių inspektorius vietą. Tokių vietų, ruošiamas dabartiniu metu „Kovai su gaisrais statutas“ (ruošia vidaus reikalų ministerija), numato arti 20—25. Pravartu iš anksto pasimokinti, kad galėtų gauti teises įstoti į valdišką ugniagesių tarnybą.

Mūsų rėmėjai. Telšių (III) šaulių rinktinėje neseniai pasibaigė kursai ugniagesių komandų viršininkams ir jaunesniems vadams. Įsisteigė jau keletas naujų ugniagesių komandų. „Spaudos Fondo“ kooperacijos bendrovė paaugojo rinktinėi 20 egz. Dominiko Siemaškos „Gaisrų gesinimo taktikos“. Dėkojam už paramą!

Įs Šaulių gyvenimas

Vytauto Didžiojo paveikslas Tauragėje.

Vytauto Didžiojo paveikslas buvo atvykęs į Tauragę liepos 22 d. 10 val. 12 min.

9 val. 30 min. visos organizacijos su savo vėliavomis ir chorais, mokyklos, visų įstaigų viršininkai ir šiaip piliečiai susirinko prie geležinkelio stoties aikštėje.

Iškilmingai sutikus Vytauto Didžiojo paveikslą, tūkstantinė minia išlydėjo miesto gatvėmis iki šaulių sodo. Gatvės, ypatingai tos, kuriomis buvo nešamas paveikslas, buvo papuoštos žalumynais, Vytauto paveikslais ir tautiškomis vėliavomis.

Šaulių sode mokytojų seminarijos direktorius šaulys Mačernis apibūdino Vytauto Didžiojo svarbumą lietuvių tautai. Po jo kalbos buvo sugiedotas Tautos himnas ir Vytauto paveikslo pagerbimas. Toliau įvyko iškilmingas paveikslo išlydėjimas į Lauksargę iki garbės vartų. Paveikslas buvo dainomis išlydėtas.

Liudas Šapas.

Pagirys (Ukm. ap.).

Liepos 13 d. Pagirio šauliai, susirinkimo metu minėdami „Trimito“ sukaktuves, nutarė, kad kiekvienas šaulys bū-

tinai turi išsirašyti „Tirimitą“, nors tektų griebtis ir priverstinų priemonių.

Tą pat dieną buvo surengta gegužinė su sporto programa, bet dėl blogo oro programos dalis teko praleisti ir sportas neįvyko.

Prie Pagirių būrio organizuojama jaunųjų šaulių būrys. Beveik visose pradžios mokyklose ketinama steigti jaunųjų šaulių grandys. Kadangi visi vietos mokytojai šauliai, tai reikia tikėtis, kad darbas sparčiai eis.

Kurčias Poetas.

Sporto kronika

Technikos dalių lengvosios atletikos rungtynės.

Liepos mėn. 28 d. kariuomenės sporto stadione įvyko technikos kariuomenės dalių lengvosios atletikos sporto rungtynės.

Žiūrovų tarpe matyti kariuomenės sporto draugijos pirmininkas inž. pulk. Dirmontas, karo technikos štabo viršininkas inž. pulk. Barzda-Bradauskas, šarvuočių rinktinės vadas majoras Asevičius ir daug kitų technikos dalių karininkų.

Šiose rungtynėse technikos dalys prieš įvykstančias kariuomenės dalių sporto rungtynes mėgina savo sportinį pasiruošimą, kad galėtų tinkamai atstovauti technikos dalių kariams — sportininkams.

Rungtynės baigėsi šiais rezultatais: Bėgimai: 100 metrų vyr. leit. Bulvičius 12 sek., 200 mtr. vyr. pusk. Kondracas 26,3 sek., 400 mtr. viršila Kavaliauskas 57,7 sek., 800 mtr. vyr. pusk. Petkevičius 2 m. 16,2 sek., 1500 mtr. eilinis Jančauskas 4 min. 44,6 sek., 5000 mtr. jaunas kar. Keresevičius 17 min. 43,8 sek. Barjerinis bėgimas 110 metrų : jaun. kar. Gaigalas 21,3 sek. Mėtymai: Ieties — leit. Petrauskas 43 met. 50 cent., disko — vyr. pusk. Petkevičius 26 mtr. 63 cent., rutulio stūmimas — jaun. pusk. Andžijonis 10 mtr. 11 cent., granatos į tolį — jaun. pusk. Stankūnas 48 mtr. 37 cent., granatos į taikinį eilinis Balnys 2 mtr. 31 cent. Šokimai: į tolį išibėgėjus — vyr. leit. Bulvičius 5 mtr. 37 centim., į aukštį su kartimi — vyr. pusk. Maleckas 2 mtr. 97 centim., šokimas į aukštį be karties — eilinis Gaigalas 1 mtr. 44 centim. Estafetės: 4 × 100 — pionierių batalionas 50 sek., olimpinė (800 400 210 210) ryšių batalionas 4 min. 10 sek., švediška (400 300 200 100) ryšių batalionas 2 min. 21 sek., cross country 7 kil. jaun. kareivis Urbonas 26 min. 29,6 sek., žygis 7 kil. jaun. kareivis Markevičius 47 min. 30 sek. Šaudymas: iš revolverių karininkams — kap. Ivanauskas; mišrus iš šautuvų — vyr. pusk. Mikalauskas; sportinis — viršila Giedraitis. Už šiuos visus šaudymus gavo asmenines dovanas.

Pirmoji vieta mėtymuose, šokimuose, bėgimuose ir kitose šakose, pagal taškų skaičių, teko šarvuočių rinktinei, kuri surinko iš viso 2660 taškų ir gavo didelę vertingą pe-reinamąją taurę.

Šių rungtynių rezultatai, palyginus juos su pereinamųjų metų kariuomenės sporto lengvosios atletikos rezultatais ir Lietuvos lengvosios atletikos tų šakų rekordais, yra vidutiniai, todėl dar reikia pasitreniruoti ir kiek galint pagerinti jau atsietuosius rekordus.

Lietuvos sporto lygą šiose rungtynėse atstovavo lengvosios atletikos pirmininkas P. Kudirka.

Šias rungtynes dar pajvairino kpt. Ivanauskas su savo pašto karveliais, nes apie visus didesnius laimėjimus buvo pranešama rinktinės štabui per pašto karvelius.

Visiems laimėjusiems pirmąsias vietas bus išduodami dar, apart gautųjų dovanų, ir atitinkami diplomai.

Mjr. Ardickas.

1 p. p. — Kauno „Viltis“ A klasės nugalėtojas 2 : 3 (0 : 2).

Liepos mėn. 26 d. tarp šių komandų pulko sporto aikštėje įvyko draugiškos futbolo rungtynės, kurios baigėsi pulko pralaimėjimu 2 : 3.

Liepos 27 d. „Viltis“ turėjo žaisti su Ukmergės „Sveikata“. „Sveikatai“ atsisakius, pulkas žaidė revanšą. Pirmas puslaikis 0 : 0. Antrą puslaikį žaidimas buvo įtemptas. Pulkas daugiau lanko svečių vartus ir turi progų rezultatus padidinti, bet nesisekė. Rungtynės baigėsi 2 : 1 pulko naudai.

V. J. J.

4 pėst. L. K. Mindaugo pulkas.

Futbolas. Liepos m. 31 d. pulko futbolo komanda run-gėsi su Panevėžio „Makabi“.

Rungtynės pasibaigė 1 : 1.

Tradicinė sporto diena. Liepos m. 26-27 d. Jasnagurkos aikštėje įvyko tradicinė pulko sporto diena.

Sporto dienos programa buvo be galo sudėtinga ir papildyta naujausiais sporto numeriais, kuriais pulko kariai parodė publikai ką gali atsiekti žmogus savo raumenimis gerai ir tinkamai treniruodamasis.

Sporto šventė prasidėjo šeštadienį t. y. liepos m. 26 d., kurioje atlikti šie programos punktai: 1) 7 klm. žygis, 2) 7 klm. bėgimas per laukus, 3) 200 mtr. bėgimas, 4) šokimas į aukštį su ramsčiu, 5) škritulio mėtymas, 6) rutulio stūmimas, 7) granatos mėtymas į tolį, 8) granatos mėtymas į taikinį.

Antrąją programos dalį atliko sekmadienį, į kurią buvo krepiama kuo daugiausia dėmesio. Diena pasitaikė graži, todėl į sporto aikštėlę prisirinko be galo daug įvairios publikos. Minimą dieną atlikti šie sporto numeriai: 1) 100 mar. bėgimas, 2) 400 mtr. bėgimas, 3) ieties mėtymas, 4) grupinė bataliono mankšta su šautuvais, 5) grupinė mok. kuop. mankšta su šautuvais, 6) 800 mtr. bėgimas, 7) 1.500 mtr. bėgimas, 8) barjerinis bėgimas, 9) šokimas į aukštį išibėgėjus, 10) šokimas į tolį išibėgėjus, 11) grupinė mankšta ir piram., 12) grupinė mankšta ir piramidės mok. kuop., 13) 5 klm. bėgimas, 14) estafetinis bėgimas 4 × 100, 15) gimnastika prie įrankių ir t. t.

Atliekant visus šios programos punktus gauta tikrai džiuginantieji rezultatai ir matyti kur kas didesnė pažanga, negu kitais kartais. Ypač pažymėtini šie numeriai: a) 7 klm. žygis (j. p. Duknevičius) 41 m. 46,2 s., b) 7 klm. bėgimas per laukus (eil. Panemeriovas) 27 m. 35 sek., c) 200 mtr. bėgimas (eil. Rudoševskis) 26,4 sek., d) šokimas su kartimi (eil. Skrodys) 2 mtr. 80 cent., e) škritulio mėtymas (eil. Šeškovas) 30 m. 80 cent., f) rutulio stūmimas (vyr. pusk. Karlauskas) 10 mtr. 23 cent., g) granatos mėtymas aprangoje (virš. Masevičius) 45 mtr. 11 cent., k) 100 mtr. bėgimas (eil. Belzeris) 12,1 sek., l) 400 mtr. bėgimas (j. p. Žiulpis) 1 m. 1 sek., m) 1.500 mtr. bėgimas (gr. Raguolis) 4 m. 49,4 sek., n) 5 klm. bėgimas (gr. Bangirdas) 17 m. 54,8 sek. ir be to, dar keletas retų numerių prie turniko ir lygiagrečių. Tenka pastebėti, kad sporto metu visi dalyviai dirbo su dideliu noru ir pavyzdžiai. Ši sporto diena galėtų būti tvarkingumo ir drausmingumo pavyzdžiu.

Pertraukų metu pulko kariai publiką linksmino įvairiausiais sportiniais ir jūmoristiniais žaidimais.

Ypatingą publikos dėmesį atkreipė grupinės mankštos gimnastika prie įrankių ir gyvasis paveikslas, kuriame pulko kariai, dainuodami dainelę „Tupi lenkas ant kalniuko“, sudarė Vilniaus bokšto pavydalo piramidę.

Išdalinta prizų per 40. Ypatingą sportininkų dėmesį atkreipė Vyr. štabo viršininko dovana — laikrodis, kuris buvo įteiktas žygiuotojui j. p. Duknevičiui.

Eil. Kriausa.

Latvijos karo laivyno eskadra vyksta į tolimąjį plaukiojimą.

Ši mėnesį Latvijos karo laivyno eskadra, admirolo Keiserlingo vadovaujama, išvyks į tolimąjį mokomąjį plaukiojimą Baltijos jūroje. Ta proga ši eskadra aplankys Švedijos ir Danijos uostus. Manoma, kad drauge su eskadra vyks ir ginklavimo valdybos viršininkas generolas Ruškevics.

Latvijos ir Estijos šaulių šaudymo rungtynės.

Š. m. rugpiūčio mėn. 31 d. Rygoje įvyks Latvijos ir Estijos šaulių šaudymo rungtynės, kuriuose dalyvaus po 2 geriausių šaulių iš kiekvieno šaulių pulko. 16 geriausių šaulių gaus dovanas.

Naujas Latvijos šaulių sąjungos viršininkas.

Latvijos šaulių (aizsargų) viršininku paskirtas pulk. leit. Prauls, kuria savo pareigas pradės eiti apie rugpiūčio mėn. vidurį.

Švedai tiria senovės kautynių vietas Pabaltijy.

Neseniai į Rygą atvyko Švedijos generalinio štabo istorijos skyriaus viršininkas majoras Jung. Jo kelionės tikslas — aplankyti ir susipažinti su tomis vietomis, kur seniau įvyko kautynės su švedais. Paskui jis vyks į Estiją.

Naujas Japonijos karo atstovas.

Iki šiol buvęs Japonijos karo atstovas Latvijai, Estijai ir Lenkijai pulk. Susuki atšauktas į Japoniją. Į jo vietą paskirtas majoras Chapa, kuris jau pradėjo eiti savo pareigas.

Estų karo aviacijos reorganizacija.

Estijoje pradėjo veikti nauji karo aviacijos etatai. Naujais etatais visa karo aviacija priklauso oro apsaugos viršininko, kurio valdžioje yra aviacijos bazės viršininkas, aviacijos mokyklos viršininkas, trys divizionų vadai ir priešlėktuvinės baterijos vadai.

Aviacijos bazė, aviacijos mokykla, naikintojų divizionas ir priešlėktuvinė baterija yra Taline. Vienas žvalgų divizionas — Rakvere, o kitas — Tartuose.

Oro apsaugos viršininku paskirtas buv. aviacijos štabo viršininkas pulk. leit. Tomberg. Jis yra baigęs aukštesniąją karo mokyklą Prancūzijoje ir aviacijos mokyklą Anglijoje.

Kliuvo neprašytiems svečiams.

Lenkai gana dažnai mėgsta pasiskraidyti ant svetimos teritorijos. Ypač dažnai jie vizituoja Lietuvą ir Vokietiją. Bet šie dažni vizitai šiems kaimynams jau pabodo. Tada pradėta griebtis priemonių jais nusikratyti. Užpereitą savaitę ties Kapčiamiesčiu buvo perskridęs mūsų pusėn pasižvalgyti lenkų kažkoks lėktuvas. Mūsų pasienio policininkai neprašytą svečią sutiko šautuvų ugnimi. Lėktuvas pasukęs atgal, nudūmė lenkų pusėn. Pasirodo, kad šis vizitas ši tą lenkams kainavo ir buvo pavojaus netekti net paties lėktuvo. Taikli šautuvo ugnis gerokai apdraskė lėktuvą, ypač vieną sparną. Tad lėktuvas, perskridęs lenkų pusėn, turėjo greitai lauke nusileisti.

Iš lenkų kariuomenės bėga vis daugiau.

Pr. mėn. 20 d. vėl perbėgo į mūsų pusę trys lenkų kareiviai: du lietuviai vilniečiai, artileristas ir kavaleristas, ir vienas ukrainietis iš Samboro apskr. Lvovo vaivadijos, pastaruoju laiku tarnavęs pasienio apsaugos korpe prie lenkų—lietuvių administracijos linijos.

Lietuvių karo laivas... ties Druskininkais.

Mūsų visuomenė ligi šiol manė, kad be policijos laivo „Prezidentas Smetona“, Lietuva neturi nė vieno kariško laivo. Bet pasirodo, kad mūsų labai klysta. „Akylūs“ lenkai pastebėjo, kad turime ginkluotų laivų net... prie Druskininkų.

Š. m. liepos m. 22 d. „Dzienik Wilenski“ rašo, kad Nemuno upėje prie Druskininkų pasirodė lietuvių laivas, ginkluotas 1 patranka ir 3 kulkosvaidžiais.

Iš šios žinutės matyti, kad okupantų sąžinė labai nerami, nes jie vaizduojasi nesamus daiktus. Ko gera, lenkai dar išsigandę lietuvių „karo laivų“ pabėks iš mūsų krašto, tai turėsime „bėdos“.

Lenkija. Pašto karvelių treniravimas.

Aukštosios Silezijos pašto karvelių augintojų draugija padarė pašto karvelių tolumo atstumo skraidymo bandymą. Į Retupės gelež. stotį (Latvijoj) buvo nuvežti 1.126 karveliai ir ten paleisti. Beveik visi karveliai atskrido į savo vietą (Aukšt. Sileziją). Skridimo kelias ėjo per Latviją, Vilnių, Lietuvos ir Rytų Prūsijos pasieniu, Varšuvą į Aukšt. Sileziją.

Panašius karvelių treniravimus ši draugija darydavo ir pirmiau, tik trumpesnėmis distancijomis, k. a. iš Vilniaus — apie 700 km., iš Turmonto stoties — apie 800 km. Iš šių vietų karveliai parsiskridavo į Aukšt. Sileziją dažniausiai tą pačią dieną, skrisdami vidutiniškai 70 km. per valandą.

Lenkiški šautuvai.

Vilniaus krašte stovintiems pėstininkų pulkams išduoti lenkų gamybos vokiečių 98 m. pavyzdžio šautuvai. Tačiau šie šautuvai kiek skiriasi nuo vokiečių: jie yra truputį trumpesni ir lengvesni. Durtuvas taip pat truputį trumpes-

nis ir storesnis už vokiečių durtuvą. Šautuvai gaminami Radomo valstybiniam ginklų fabrike. Šaudoma vokiečiais šoviniais.

Kariško parengimo kursai lakūnams rengti.

Prie Lenkijos aeroklūbo Lodzės aerodrome įsisteigė kariško parengimo centras. Centras suorganizavo praktiško lakūnų mokymo kursus. Kursų pirmoji laida truks nuo gegužės mėn. 20 ligi rugpiūčio 15 d., antroji — nuo liepos mėn. 20 ligi spalio 15 d. Dabartiniu metu kursuose rengiama 27 lakūnai; kitoje laidoje bus rengiama irgi tiek pat. Į antrąją laidą mokiniai bus parinkti iš studentų tarpo. Visi mokiniai yra prieššaukiamojo amžiaus. Gerai pabaigę kursus bus skiriami į aviaciją, kur tarnaus lakūnų vietose.

Moterys kariuomenėje.

Revoliucinė karo taryba nustatė taisykles moterims priimti į karo mokyklas. Moterys galės įstoti į visas mokyklas: 1) Maskvos aviacijos mokyklą, 2) Leningrado ryšių mokyklą, 3) Kijevo ryšių mokyklą, 4) Tulos ginklų technikos mokyklą, 5) Leningrado artilerijos technikos mokyklą, 6) Leningrado karo topografijos mokyklą, 7) Leningrado karo susisiekimo mokyklą.

Lenkų kalba karo mokyklose.

Revoliucinė karo taryba nutarė visose Tarybų Rusijos karo mokyklose įvesti lenkų kalbos, kaip privalomojo dalyko, dėstymą. Baigę karo mokyklas kariūnai bus grupėmis priskiriami prie pasienio apsaugos dalių, stovinčių prie lenkų sienos, kur kariūnai turės progos lenkų kalbos pasimokyti praktiškai. Lenkų tarpe ši žinia sukėlė nerimą.

Vokietija. Manevrai Rytprūsioje.

I-os (Karaliaučiaus) karo apygardos manevrai bus nuo rugpiūčio mėn. 29 ligi rugsėjo mėn. 10 d. Pirmąsias 4 dienas bus dar pulkų manevrai, o vėliau, nuo rugsėjo 4 d., prasidės visos apygardos manevrai.

Nuo rugsėjo 15 ligi 19 d. Tiuringijoje ir Aukštojoje Frankonijoje įvyks didieji vokiečių kariuomenės rudens manevrai.

Airijos kariuomenė.

Airijos kariuomenė susideda iš pėstininkų, tankų artilerijos, aviacijos ir įvairių tarnybų; kavalerijos nėra. Iš viso Airijos kariuomenėje yra 8.000 žmonių. Pėstininkų yra 14 batalionų, turinčių po 3 šaulių ir 1 sunk. kulkosvaidžių (8 kulkosv.) kuopas. Pėstininkams priskirtos 4 tankų kuopos, po 3 būrius kiekviena. Būryje 5 tankai.

Artilerijos yra 3 baterijos. Inžinerijos kariuomenė iš viso sudaro tik vieną batalioną.

Naujas automatiškas šautuvas.

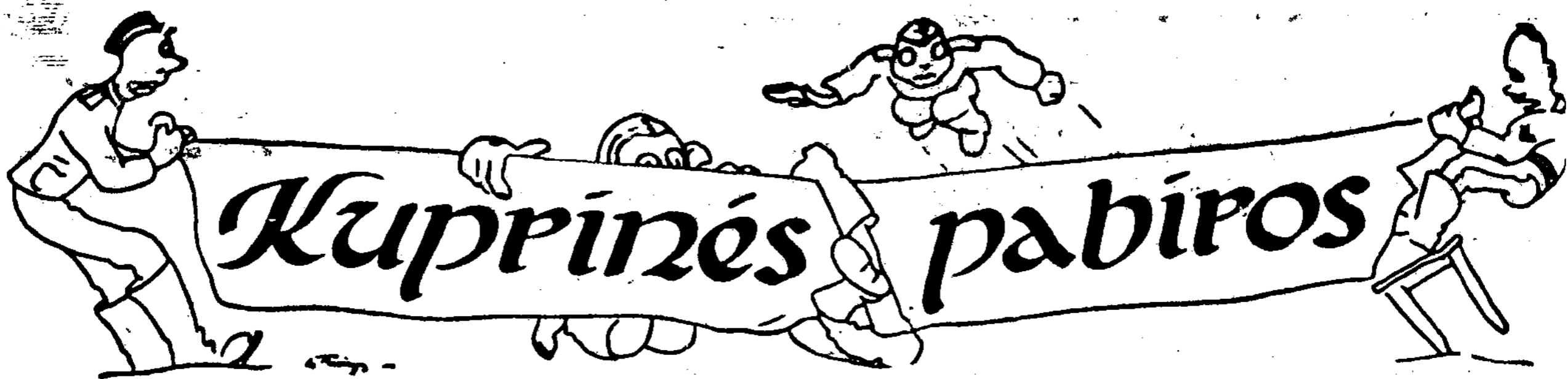
Anglijoje neseniai buvo bandomas naujas automatiškas šautuvas, kuris specialistų nuomone gali sukelti šaulių apginklavimo srity tikrą perversmą.

Naujasis šautuvas užtaisomas apkaba su 10 šovinių. Kiekvienam šūviui tenka tik paspausti šuniuką. Jokių veiksmų su spyňa daryti nereikia. Tuo būdu sutaupoma nemažai laiko, ir gerai išmokytas saulyš gali per minutę iššauti iki 50 kartų. Šautuvo vamzdis atšaldomas oru, todėl be pertraukos galima šaudyti gana ilgą laiką. Kai šoviniai apkaboje pasibaigia, ji automatiškai iškrinta, o užraktas lieka atdaras, primindamas šauliui, kad reikia apkabą pakeisti. Taikiklis pritaikytas šaudyti kaip ant žemės esančius taikinius, taip ir esančius ore. Nustatomas jis viena ranka, neatimant šautuvo nuo peties. Šautuvas be durtuvo sveria 3 klgr. 860 gr.

Rusijoje ketinama įvesti lotynų alfabetą.

Sovietų Rusijos švietimo komisaro įsakymu buvo sudaryta speciali žinovų komisija lotynų alfabetui į rusų rašiniavą įvesti. Neseniai ši komisija pabaigė savo darbą, patiekdama vyriausybei tuo reikalu projektą.

Rusų mokslo akademija visiškai pritaria šiam Sovietų vyriausybės sumanymui, tuo tarpu kai Ukrainiečių mokslo steros griežtai priešingos lotynų alfabeto įvedimui į rusų kalbą. Ukrainiečiai numato, kad įvedus lotynų alfabetą, lenkams bus daug lengviau lenkinti jų okupuotų Ukrainos plotų gyventojus.

Šautuvo himnas.

Šautuve, bičiuli mano,
Tu drauge tikriausias,
Tave myliu ir nešioju
Valandas ilgiausias.
Tave myliu, glebesčiuoju,
Rodos, mergužėlę
Valau, tepu ir mazgoju
Kiekvieną dienele.
Mes abu sargybą nešam,
Abu kovon stosim.
Ryt Pilsudskiui ūsus pešim,
Vilnių atvaduosim.
Ar mes pabaudas atliekam,
Ar einam į žygį
Tarp mūs, drauge šautuvėli,
Vienybė težydi.

Eil. Kriauza

Ar netiesa?

Mokytojas: — Jonuk, kas yra asilas?

Jonukas: — Mokiny, kuris nežino pamokų.

Paulius Latoškinas.

Dėl ko naujokai verkia.

Pranas, grįžęs iš kariuomenės atostogų ir pamatęs verkiantį Stepą, sako.

— Ko verki, kaip mažas? Gal gaila tetę su mama palikti?

— Atsimink, ką pats prieš pusę metų darei, — kaip jautis „baubei“, — atsakė Stepas.

— Man reikėjo „baubt“, — sako Pranas, — mat, man pasirodė, jog per maža turiu pinigų pradžiai. Tą ir „baubiau“, kad tėvai, nuramindami, įkištų kokią dešimkę arba daugiau.

— O manai aš dėl ko kito verkiu... — prašnibždėjo Stepas.

Paulius Latoškinas.

Raportas.

— Kapitone, aš eilinis Drimba, prašau leisti šiandien į miestą!

— Na, ar tu nežinai, kad raportuojant prie laipsnio reikia pridėti žodį „tamsta“?

— Kapitone, aš tamsta eilinis Drimba, prašau leisti šiandien į miestą!

Geras matematikas.

Kiek bus kilometrų nuo Pajuostės iki Panevėžio? — klausia kuopos vadas eilinio.

— Tuoju suskaičiuosiu... Nuo patalinės iki lango 10 žingsnių, nuo lango per sodną 120, nuo virtuvės iki tilto 1500, nuo tilto iki Pauliutės 500, o toliau jau, ponas kapitone, aš nebevaikščioju.

Neaiški liga.

Ligoninės viršininkas lanko ligonių palatas. Priėjęs prie vieno gulinčio kareivio klausia:

— Ką jūs turite?

— 3 hektarus žemės, pone viršininke.

— Ne tai. Aš klausiu, kodėl jūs čia gulite?

— Kad aš dar nepajėgiu atsikelti.

— Ką jūs jaučiate, jei nepajėgiat atsikelti?

— Kad dar ilgiau teks čia gulėti, pone viršininke.

— Po velnių! Aš klausiu, kur jūs pajutot ligą?

— Ukmergėj, pone viršininke!

— Po šimts pypkių!!! Ką jums pasakė gydytojas, kai jūs čia atvykot???

— Jis pasakė: tai tu jau vėl čia?

— !!!

*

*

*

Manevrinės rikiuotės metu leitenantas klausia naujoko:

— Pasakyk, ką veiktum, jeigu tave sunkiai sužeistų?

— Dejuočiau, tamsta leitenante.

Puskarininkis klausia naujoko:

— Ką tu darytum, jei, būnant tau arklidės budėtoju, įeity į arklidę pulko budėtojas?

— Sukomanduočiau „Stot! Ramiai!“ ir priečiau su raportu.

Mokytojas: — Kas yra miško naikintojai?

Mokiny: — Lentpioviai, pone mokytojau.

Paulius Latoškinas.

Priešas.

Mokytojas klausia mokinį:

— Pasakyk man, kas yra tavo amžinas priešas?

— Musės.

— Kodėl musės?

— Kad jos rytą man kanda ir neduoda ramybės miegoti: — paaiškino mokiny.

Liudas Šapas.

Pasaulio šalys.

Mokytojas išaiškino mokiniams, kur yra kuri pasaulio šalis. Norėdamas patirti, ar mokiniai suprato jo aiškinimą, sako: „Ašėjau žiūrėdamas į rytus, o kas buvo mano užpakaly?“ — Tamstos šešėlis, — atsakė mokiniai.

Lietuviška kantrybė.

Į Kauno parodą atvykęs kaimietis ėlipo pavažiuoti autobusu. Kažkoks ponaitis užsistojo kaimiečiui ant kojos ir stovi. Po kiek laiko kaimietis sako.

— Atsiprašau tamsta. Gal ponaitis būsi toks geras ir nukelsi savo koją nuo mano. Aš jau noriu išlipti.

Kariuomenės leidiniai.

Pulkininkas P. Bytautas. ARTILERIJOS ŠAUDYMO VADOVELIS. (75 mm, 76 mm ir 77 mm patrankos). Skiriamas artilerijos karininkams. I knyga. Baterijos šaudymo parengimas ir organizacija. Vyr. štabo spaudos ir švietimo skyriaus leidinys. Kaunas, 1930 Vytauto Didžiojo metai.

Nauji leidiniai.

MEILĖS SVAIGULYS. Pastoriūtės romanas. Kunigo dukterėčia. Kada meilužiai skiriasi. Ir kiti meilės nuotykių ir humoristika įvairių rašytojų. Išvertė St. Dabušis. Dabušių leidinys, 2-s Nr. Kaunas, 1930 m. Velykos. Kaina 2 lt.; ant geresnio skudurinio popieriaus 2 lt. 50 c.

Skambus knygos vardas „Meilės svaigulys“, o ypač didelė, raudona, strėle perverta širdis ant viršelio, atkreips ne vieno skaitytojo dėmesį. Tačiau skaitytojas nusivils, nes čia nieko gero nėra.

Kiek ilgesnis norvegų rašytojo Aleksandro Kilando „Pastoriūtės“ romanas“, bet jame veiksmo labai maža. Kažin koks pakeleivis jaunuolis, atsitiktinai susipažinęs su pastoriaus dukterimi, ją staiga pabučiavo ir, pasak vertėjo, „po pietų jis iškariejo ir užmiršo ją gražutukai“ (30 pusl.). Ir visas romanas.

Toliau yra S. Mopasano, Marselio Prėvos, L. Gerno, Klėvės, Ark. Averčenkos, Buchovo ir kitų rašytojų vertimai, kurie išversti visai nubluko ir jokio pasigėrėjimo skaitytojui nebeduoda. Tiesa, čia nėra šlykštybių ir doros veigimų, išskyrus vienintelį M. Prėvos rašinėlį „Meilužio marškiniai“, kuris čia visiškai netinka.

Tur būt, šie visi rašiniai įdomūs tik pačiam vertėjui, kuris, matyti, juos labai vertina, nes kiekvieno vertimo vietą ir laiką labai tiksliai pažymi, pav.: „Išversta Šakių padangėje, Patašiuose 1926. IV. 16“, „Išversta Kaimelio klebonijoje 1924. VIII. 20“ ir t. t. Šiaip skaitytojui jie visiškai neįdomūs. Tų pačių rašytojų yra daug geresnių veikalų.

Vertimo kalba „dabušiška“ — be žodyno suprasti negalima. Gerai, kad vertėjas deda kai kurių prašmatnesnių žodžių paaiškinimus; tik gaila, kad nevisų. Pav., nieku būdu negalėjau suprasti, ką reiškia „iškariejo“, „gražutukai“ ir k. Labai neaiškūs ir retam skaitytojui suprantami tokie sakiniai, kaip šis: „Pirmutiniuose ratuose pasturgalinėje pasostėje kriošėjo pabuvęs ponas ir stora dama“ (16 pusl.).

Knyga išleista labai švariai ir gražiai. Popierius labai geras. Gaila, kad turinys neatitinka jos išvaizdą. Mokyklų ir kareivių bibliotekoms ji netinka.

Ūkininko skaitymai 1 nr. ŽALGIRIS. I dalis. Skriauda. Istorijos apysaka iš Vytauto Didžiojo laikų. Pagal Chruščovo — Sokolnikovo romaną parašė Juozas Sužiedėlis. Redagavo Liudas Gira. Kaunas, 1930 — Vytauto Didžiojo — metai. Kaina 30 centų.

„Pažangos“ bendrovė, norėdama praskinti mūsų spaudai kelią į kaimą, sumanė išleisti visą eilę populiarių kaimui pritaikintų knygelių „Ūkininkų Skaitymai“. Šių skaitymų pirmoji knygelė yra garsaus įdomių romanų rašytojo Chruščovo-Sokolnikovo, (kuris, būdamas tikras rusas, mėgdavo imtis siužetus iš lietuvių praeities) atpasakojimas iš jo romano „Griunvaldas“.

Šis atpasakojimas, pritaikintas mažiau prasilavinusiam skaitytojui, be abejo, turės pasisekimo daugiau, negu kalbamasis išverstas į lietuvių kalbą romanas turėjo. Stilius labai lengvas. Kalba suprantama.

Ši knygelė mokyklų ir kareivių bibliotekoms tinka.

AUKŠTYN. Moterų kūrybos almanachas. Redagavo Bronė Buivydaitė. Įvadą parašė G. Petkevičaitė. 1930 — Vytauto Didžiojo — metai. Kaina 6 lit.

Redaktorės žody pasakyta: „Šiuos Vytauto Didžiojo metus visi stengiasi ypatingai pažymėti: kala medalius, rengia paminklams projektus ir t. t. Manydama, kad ir moters rašytojos gali savo vainiką Vytauto Didžiojo garbei sudėti, surengiau moterų kūrybos almanachą“. Sunku pasakyti, ar šis almanachas padidino Vytauto D. garbę. Jame apie Vytautą, berods, nėra nė vieno rašinėlio, o tik (redaktorės žodžiais) „paprasti gyvenimo vaizdai arba skaidrių svajonių giesmės“. O tos moterų svajonės visiems seniai žinomos. Tiesa, XX amžius šiek tiek papildė svajonių lobyną. Štai, pav., tula Salomeja Bačinskaitė (Neris) savo „skaidrių svajonių giesmėje“ Kai numirsiu prašo: „tik nekaskit, tik nevež-

kit į kapus; į skaisčias liepsnas įmeskit, tegu laužas kartu bus!“ Vadinasi, nori, kad jos lavoną būtinai sudegintų.

Kauno miesto tėvai (valdyba) jau seniai susirūpinę krematoriumo (įstaigos lavonams deginti) steigimu. Taigi reikia tikėti, kad jis ir bus įsteigtas, ir tada gerbiamosios autorės svajonės tikrai virs realybe. Tada nebereikės pozicijos, eilėraščio — pakaks paprasto krematoriumo vedėjui pareiškimo ir, žinoma, nustatyto mokesčio.

Girtina, kad mūsų visuomenė taip gerbia Vytautą Didįjį. Bet kai jo garbei giedama apie paprastus kasdieniškus reikalus, apie „švelnius glamonėjimus“, apie pabučiavimus, tai labai liūdna darosi, ir visai keistai skamba redaktorės žodžiai: „Šiuo rinkiniu ir norima Vytautą Didįjį pagerbti — sudėti Jam širdies skausmų ir džiaugsmų vainiką“.

Tai yra paprastas almanachas supažindinti visuomenei su mūsų daugiau ar mažiau žinomomis rašytojomis. Čia paminėtos: Liudvika Didžiulienė (žmona), Gabrielė Petkevičaitė (Bitė), Julija Žimantienė (Žemaitė), Marija Pečkauskaitė (Šatrijos Ragana), Sofija Psibilauskienė (Lazdynų Pelėda), Marija Ivanauskaitė — Lastauskienė, Sofija Kymanaitė — Čiurlionienė, Bronė Buivydaitė (Tyrų Duktė), J. Augustaitytė — Vaičiūnienė, Alė Žalinkevičaitė (Sidabraitė), Salomėja Bačinskaitė (Neris) ir Petrė Orintaitė. Įdėta jų fotografijos, trumpos autobiografijos ir po keletą charakteringesnių kūrinių. Taigi čia pagerbtos Lietuvos moters rašytojos, o ne Vytautas Didysis, su kurio vardu ir garbe šis almanachas nieko bendro neturi.

Knyga išleista gražiai ir jos išvaizda daro visai malonaus įspūdžio. Mokyklų ir kareivių bibliotekoms tinka.

Konstantas Bajerčius. — Sūkurys ŽEMĖS VIEŠKELIAIS. Eilėraščiai ir dainos. Kaina 2,50 lt. Leidėjas, leidimo vieta ir metai nepažymėti.

Tai — mažai dar žinomo poeto eilėraščių rinkinys, kurį autorius skiria „Visiems, kurie tur sopančią širdį“. Jis turi 3 skyrius: I Žemės vieškeliais, II Vilniaus godos ir III Taip dainavo tėvai mūsų. Paskutinio skyriaus, o taip pat ir daugumos pirmųjų skyrių eilėraščių, parašyta mūsų liaudies dainų motyvais, o kai kur žymi Maironio įtaka. Bendrai, visi eilėraščiai geri. Tik autorius skundžiasi, kad jo sunkus, kietas gyvenimo kelias (9 pusl.), jam „širdelę sopa, gelia... Ašarelės sidabrinės kas dienele plūsta...“ Taigi beveik visi jo eilėraščiai liūdni, graudingi. Visur ašaros ir ašaros, autorius, tarytum mažas vaikas, verkia kur reikia ir kur nereikia.

Bet mūsų priežodis sako: „Veršiu nebliovęs, jaučiu nebaubši“. Taigi reikia turėti viltį, kad jaunas poetas kai subręs, nebeverks ir sukurs daug geresnių dalykelių, o svajonę „priglausti prie krūtinės visą žemę, visą dangų ir žvaigždynus“ tur būt neišpildys, nes jau per daug plačios krūtinės reikia.

Knyga išleista švariai ir gražiai. Mokyklų ir kareivių bibliotekoms tinka.

KUO BUVO LIETUVAI VYTAUTAS DIDYSIS? Trumpi jo gyvenimo ir žygių bruožai. Parašė Liudas Gira. 1930 V. D. M. Vytauto Didžiojo komiteto leidinys. Kaunas. Kaina nepažymėta.

Tai nedidelė 112 pusl. knygelė, kurioje randame mokslo vyrų tyrinėjimų santrauką. Čia trumpai, aiškiai, visiems suprantama kalba atpasakotas Vytauto Didžiojo gyvenimas ir darbai, kad visiems būtų žinoma ir aišku, kodėl Vytautas Didysis taip visų gerbiamas ir minimas.

Tekste yra 21 paveikslas. Todėl ir knygelė kiekvienam skaitytina. Ji turi rasti vietas visose mokyklų ir kareivių bibliotekose.

André Lichtenberger. MANO MAŽASIS TROTTAS. Prancūzų akademijos vainikuotas romanas. Iš 196-ojo prancūziškojo leidimo vertė Vikt. Kamantauskas. „Dirvos“ b-vės leidinys. Kaunas — Mariampolė. 1930 — Vytauto Didžiojo — metai. Kaina 2,50 lt.

196 leidimai aiškiai rodo, kad ši knyga turi nepaprastą pasisekimą. O tas josios pasisekimas glūdi lengvame stiliuje, kuris veikia skaitytojo jausmus. Jos turinys labai paprastas. Auga mažas vaikutis Trottelis savo motinos globoje ir nuolatinėje bonos priežiūroje. Jis viską tiki. Tačiau jis turi ir savo pažiūras, žinoma, vaikiškas.

Ši veikalą vertė žinomas kalbininkas V. Kamantauskas. Taigi vertimas labai geras. Knyga išleista švariai, gražiai. Popierius geras.

Patartina visoms mokyklų ir kareivių bibliotekoms būtinai ją įsigyti.

RAUPSUOTOJI. *Elena Mnišek.* Apysaka. II dalis. Išvertė P. Jurgelevičius. „Sakalo“ b-vės leidinys. 1930 m. Kaina 3 lt. 50 ct.

Jau yra išėjusi iš spaudos ir II dalis šios įdomios apsakos. Vertimo kalba lengva ir graži. Kadangi ši knyga yra parašyta lenkų kalba ir iš lenkų didžiūnų gyvenimo, tai vertėjui kai kurias vietas verčiant prisėjo pritaikinti mūsų sąlygoms. Vertėjas ėmėsi šį veikalą versti, matyt, dėl to, kad jame yra daug pamokymų savo kraštą ir kalbą gerbti, nepaisant tuščių, atgyvenusių aristokratijos tradicijų.

Šios apsakos svarbiausias asmuo Valdas būtų geras pavyzdys ir mūsų Lietuvos didžiūnams, kurie taip pat vaikosi svetimus dievus, užmiršdami savo krašto reikalus.

Šios apsakos iš viso bus trys dalys. Jau spausdinama ir paskutinioji dalis.

Ką rašo Amerikos lietuvių spauda apie mūsų kariuomenę.

Amerikos lietuvių laikraštis „Dirva“, leidžiamas Cleveland'o mieste, savo 29 nr. iš š. m. liepos 18 d. štai ką rašo apie Lietuvos kariuomenę rašiny „Kaip mes artėjame prie Vilniaus“.

Minimam rašiny, paminėjus lenkų jėgas karo ir taikos metu, rašoma: „Lietuva dabar turi kariuomenės 24.000; karui kilus gali pastatyti 300.000. Vadinas, prieš vieną Lietuvos kareivį bus 10 lenkų. Bet prisiminkit Giedraičių ir kitas kautynes, kuriose lenkų jėgos net 25 kartus buvo didesnės, tačiau lietuviai nugalėjo.“

Jėgos atžvilgiu dabar Vilnius jau nesudaro didelių sunkumų. Tas gali sakyti, kad mes Vilniaus neatgausime, kuris nepažįsta mūsų kariuomenės.

Vos tik įžengus į lietuvių kariuomenės pulkus tuojau ši abejonė nyksta. Mūsų kariuomenėj labai didelė tvarka ir viskas daroma taip punktualiai ir greitai, kaip bokšte elektros laikrodis. Beveik visame pasauly yra kalbama, kad Lietuvos kariuomenė yra labai drausminga ir išlavinta. Kur tik mūsų kariai pasisuka, visur gauna pagyrimus.

Kai jaunuolis pirmą kartą patenka į kariuomenės eiles, tai dūsauja: „mirsiu, neišlaikysiu!“ O kai jau pabūna trejetą mėnesių, tai sako: „kas nėra tarnavęs Lietuvos kariuomenėj, tai tas nieko gero nežino ir nepažįsta savo gyvenimo“. Amžiną tinginį padaro darbščiausiu žmogus. Be to, dar mūsų kariuomenėje rūpinasi švietimu ir auklėja tautišką dvasioj. Kariuomenės tarpe yra tik patriotizmas.

Kai kalbama apie Vilniaus vadavimą, tai kariuomenės ūpas pakyla ir visų dvasia lekia Gedimino kalno link ten iškelti vėliavą. Tos svajonės išsipildys.

Kai lenkai savo jėgas stiprina zlotais, mūsų kariuomenė taip pat nesnaudžia. Ji stiprinasi dvasios ir kūno jėgomis.

Mūsų kariuomenė yra grynai tautiška, o lenkų mišri. Be to, lenkų kariuomenės politinis nusistatymas ne koks. Karui prasidėjus, būtų daug kenksmingo elemento. Lenkai tą jaučia ir todėl jie karo Lietuvai neskelbia. Mūsų ginkluotą jėgą yra sustiprinta dvasine jėga ir todėl Vilnius prie mūsų jau artėja“.

„Dirva“ jau ne kartą yra įdėjusi rašinėlių, kuriuose gražiai aprašinėja mūsų kariuomenę. „Dirva“ yra savaitinis laikraštis ir eina jau 15 metų.

Galvosūkių 29 nr. sprendimas.

Petrakis atnešė 25 centus gražos. Visas nesusipratimas įvyko todėl, kad krautuvininkas prekių kainas 86 ir 89 pažymėjo tik ant vyniojamojo popierio, bet žodį „centus“ neparašė. Viršila gi žiūrėjo į apverstus pirkinis ir matė 98 ir 68.

Toks pats sprendimas bus, jei krautuvininkas pažymėtų ant prekių 61 ir 66.

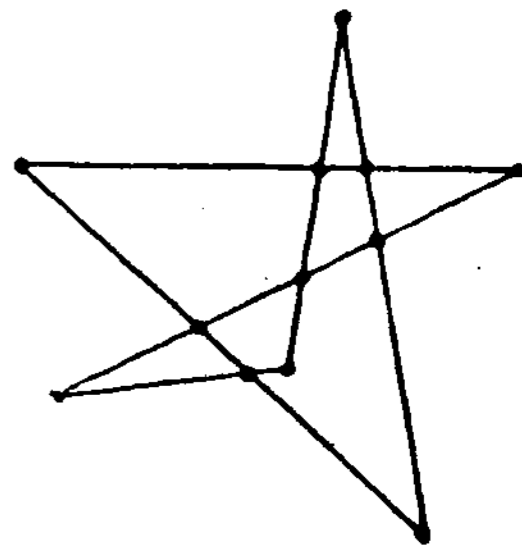
Gerai išsprendė šie asmens: 1) gr. P. Mackela (KKDD); 2) A. Marchertas (Ptrš.); 3) P. Budreika (KKDD); 4) Br. Banaitytė (Btkn.).

Galvosūkis nr. 32

(Vertinamas 2 tšk.)

Ant šešiakampės žvaigždės linijų persikirtimo taškų išdėstyti skaitmenimis 1, 2, 3, 3, 4, 5, 6, 6, 7, 7, 8, 8 tokiu būdu, kad ant kiekvienos tiesiosios linijos esančių skaitmenų suma sudarytų tą patį skaičių.

Kap. Vilitis

Galvosūkis 33 nr.

(Vertinamas 1 tšk.)

Pulko krautuveje buvo keturi svarsčiai ir visi jie drauge svėrė 40 klg. Šiais svarsčiais krautuvininkas sverdavo visas prekes nuo 1 kg. iki 40 kg. Po kiek kilogramų svėrė minimi svarsčiai? N. T-ka.

Saugi vieta indėliams. Taupymo dėžutės. Visos bankinės operac.

Lietuvos Koperacijos Bankas

Kaunas, Laisvės alėja 62. (Savi namai) Tel. 104, 746, 922.

Geriausiai aprūpinsi save ir vaikus, pasidėdamas pinigus

ŪKIO BANKE

Turtas 15 milijonų litų. Moka aukštus nuosimčius. Ūkio Banką rasi kiekviename apskr. mieste.

Vartokite tik geriausią kremą avalinėlį „Gutalin“ dirbtą su terpetinu.

Jeji nori būti „Rūtelė“ skaisti ir graži, tai vartok tik muilą „Florance“. Kaunas

Šalin užsienio tepalas, mes turime savąjį, vietos išdirbimo. Kas bent kartą pamėgino

„Kavalier“, tas jau nebesiskiria su juo ir kitiems pataria, kad yra geriausias tepalas tik „Kavalier“. Saugokitės padirbimų.

Geriausias tepalas batams,

kuris suteikia puikų ir patvarų blizgėjimą ir negadina odos.

Cheminis fabrikas „Merkur“ Kaunas, Palangos g-vė 14 nr.

Reikalaukite geriausio tepalo **„Geležinis Vilkas“**

KOSMOS KAUNAS.

Aukščiausios rūšies gėlių odelonai, kvapai, tualetų vanduo. Reikalaukit visur.